

ЕЛЕКТРОННИЙ АУДИТ: СВІТОВІ НАДБАННЯ ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ**

ЕЛЕКТРОННИЙ АУДИТ: СВІТОВІ НАДБАННЯ ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Збірник матеріалів
науково-практичного круглого столу
(Ірпінь, 26 жовтня 2018 р.)

Мережеве електронне видання

**Ірпінь
2018**

*Рекомендовано до друку як електронне видання
Вченою радою Науково-дослідного інституту фіскальної політики
(протокол № 9 від 13.12.2018)*

Редакційна колегія:

Пашко П. В., д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України (голова);
Цимбал П. В., д.ю.н., професор, заслужений юрист України (заступник голови); **Коротун В. І.**,
к.е.н., с.н.с. (заступник голови); **Данилова О. М.** (заступник голови); **Білецька Г. М.**, к.ю.н.;
Подік І. І., к.е.н.; **Ковтунович Н. Л.**; **Габорак Т. А.**

Е-50 Електронний аудит: світові надбання та вітчизняні реалії: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, 26 жовтня 2018 р.. Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2018. 64 с.

Збірник містить матеріали науково-практичного круглого столу «Електронний аудит: світові надбання та вітчизняні реалії», який відбувся 26 жовтня 2018 року.

У публікації розкрито теоретико-правові засади функціонування інституту електронної перевірки, досліджено світову практику проведення е-аудиту, охарактеризовано спеціалізоване програмне забезпечення аналізу даних як необхідна складова проведення е-аудиту та надано пропозиції щодо вдосконалення контрольно-перевірочної функції фіскальних органів завдяки впровадженню е-аудиту.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державної влади, студентів та аспірантів, а також усіх, хто цікавиться окресленою проблематикою.

**Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.**

УДК 657.6:004
ББК 65.052.8

Наукове видання

3,16 умовн.-друк. арк. Об'єм файлу – 1,51 МБ.

Виготовлювач

08200, Науково-дослідний інститут фіскальної політики, вул. Університетська, 31.
тел.: (04597) 604-75.

© Науково-дослідний інститут фіскальної політики, 2018
© Університет державної фіскальної служби України, 2018

ЗМІСТ

Білецька Ганна Миколаївна РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ У ПРОЦЕСІ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЬНО-ПЕРЕВІРОЧНОЇ ФУНКЦІЇ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ.....	6
Гайдучок Тетяна Станіславівна, Дмитренко Ольга Миколаївна ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ Е-АУДИТУ В УКРАЇНІ	8
Дейнека Олександр Несторович ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ НА ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМАХ БРОНЮВАННЯ У ТУРИЗМІ.....	11
Кармаліта Марія Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ.....	13
Ковтунович Наталія Леонідівна ХАРАКТЕРИСТИКА СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ Е-АУДИТУ.....	17
Колесник Богдан Олександрович ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	21
Костинець Валерія Володимирівна МАРКЕТИНГОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АУДИТОРСЬКИХ ПЕРЕВІРОК ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	24
Костинець Юлія Володимирівна МАРКЕТИНГОВИЙ АУДИТ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	27
Куценко Анастасія Олександрівна ЕЛЕКТРОННИЙ АУДИТ НА ОСНОВІ ПОДАТКОВОГО ФАЙЛУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	30
Лізніченко Євгенія Михайлівна АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ АУДИТУ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ	34

Микитенко Тетяна Владиславівна	
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ ТА ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	37
Олійник Олег Ігорович	
ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ Е-АУДТУ В УКРАЇНІ.....	40
Пилипчук Андрій Зіновійович	
ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	42
Подік Іванна Іванівна	
ПОДАТКОВИЙ АУДИТОРСЬКИЙ ФАЙЛ ЯК ОСНОВА Е-АУДИТУ В УКРАЇНІ	46
Проданик Василь Михайлович	
ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	49
Сторожук Тетяна Миколаївна	
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ЕЛЕКТРОННОГО КОНТРОЛЮ	52
Талько Ірина Юріївна	
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	55
Шинкарьов Андрій Миколайович	
СУЧАСНИЙ СТАН ЕЛЕКТРОННОГО УПРАВЛІННЯ, КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ Й ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	57
Шкуренко Наталія Григорівна	
ОСОБЛИВОСТІ ВІДПРАЦЮВАННЯ РИЗИКІВ У КОНТРОЛЬНО-ПЕРЕВІРОЧНІЙ РОБОТІ	60
Штулер Ірина Юріївна	
ВЕКТОРИ ГОМЕОСТАЗИСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ: АКЦЕНТИ ПОЛІТИКИ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	62

Білецька Ганна Миколаївна,
к.ю.н., завідувач відділу
нормативно-правового супроводження
діяльності фіскальних органів
НДІ фіскальної політики
Університету ДФС України

РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ У ПРОЦЕСІ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЬНО-ПЕРЕВІРОЧНОЇ ФУНКЦІЇ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ

У переліку основних завдань ДФС є «здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків та зборів...» [1]. У цьому контексті варто зазначити, що потреба у вдосконаленні контрольно-перевірочної функції фіскальних органів багато в чому визначається ступенем ухилення від сплати фіскальних платежів. Оскільки на сьогодні існує велика кількість способів ухилення від сплати податків та зборів, через які бюджет втрачає значні суми потенційних податкових доходів, необхідним є запровадження новітніх форм податкового контролю на основі електронних даних платників податків.

Також необхідно констатувати той факт, що останнім часом особливо зріс відсоток податкових правопорушень, виявлених за результатами реалізації контрольно-перевірочних заходів.

Отже, удосконалення реалізації контрольно-перевірочної функції, а саме податкових перевірок, за допомогою використання електронних технологій виявляється надзвичайно актуальним.

Податковий контроль як самостійний напрям державного фінансового контролю має свою мету та завдання. Ряд дослідників вбачають мету податкового контролю в організації своєчасних надходжень податкових зобов'язань у повному обсязі відповідно до чинного законодавства, що досягається шляхом реалізації контрольно-перевірочної функції держави, зокрема методами запобігання, виявлення і припинення податкових правопорушень, відшкодування втрат бюджету при порушенні податкового законодавства [2].

Головними завданнями контрольно-перевірочної функції щодо податкових надходжень є проведення ефективного аналізу з метою виявлення ухилення від сплати податків шляхом висвітлення та аналізу елементів стандартного аудиторського файлу, що містить показники фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, попередню оцінку можливості виникнення непередбачених економічних, фінансових чинників та ситуацій, які в підсумку можуть призвести до несплати фіскальних платежів.

Зазначимо, що ядром економічної інформації суб'єкта господарювання є облікова інформація, характерною рисою якої є великий обсяг, різноманітність, а також логічна складність та відносна простота арифметичної обробки. Зокрема, е-аудит фінансової звітності, який є важливою частиною господарського контролю, має справу саме з такою інформацією, що формує бухгалтерській облік.

Підкреслимо, що методами електронного податкового аудиту є способи перевірки, зіставлення, такої інформації, що застосовуються завдяки відповідному спеціалізованому програмному забезпеченню (ACL, IDEA, SESAM) аудитором обліково-звітної електронної документації, з подальшим акумулюванням та обробкою фактичних даних та відповідним результатом, що відображає законність джерел, обсяги доходів та витрат суб'єкта господарювання, а також, інформацію щодо нарахування і сплати фіскальних платежів та формування оцінки, висновків щодо стану виконання платником зобов'язань перед державою.

Основою електронної (комп'ютерної) системи для проведення електронних перевірок є відповідні реєстри бухгалтерського обліку, фінансової звітності аналітичних та облікових даних, що представлені базою даних на технічних носіях інформації, яка призначена для накопичення та зберігання облікової інформації; змінними величинами, що тимчасово створюються в пам'яті комп'ютера для систематизації та узагальнення облікових даних; екранними і електронними формами, призначеними для візуального відображення результатної інформації, сформованими у стандартний аудиторський файл (SAF-T).

Таким чином, узагальнення основних підходів до розуміння електронної перевірки як комплексу заходів електронного податкового контролю, що мають на меті вдосконалення контрольно-перевірочної функції фіскальних органів, свідчать про доцільність запровадження на основі сучасних світових напрацювань та відповідного спеціалізованого програмного забезпечення електронного аудиту, що сприятиме вдосконаленню дотримання суб'єктами господарювання податкового законодавства шляхом формування SAF-T та використання зазначеного вище спеціалізованого програмного забезпечення.

Список використаної літератури

1. Основні завдання та функції Державної фіскальної служби України. URL: <http://www.sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/zavdannya--funktsii/?print>
2. Миколаєць А. П. Податковий контроль: теоретичні засади і практика застосування в умовах реформування економіки України. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1073>

Гайдучок Тетяна Станіславівна,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту;
Дмитренко Ольга Миколаївна,
к.е.н., старший викладач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту,
Житомирський національний агроекологічний
університет

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ Е-АУДИТУ В УКРАЇНІ

Розвиток цифрових технологій потребує вдосконалення методичних підходів щодо контрольних перевірок фіскальних органів шляхом впровадження е-аудиту. Електронний аудит визначається як верифікація та перевірка бухгалтерських операцій, що здійснюються в електронному середовищі за допомогою комп'ютеризованих інструментів, використовуючи аналітичні, оціночні та тестові методи аудиту [1]. Він насамперед спрямований на перевірку правильності і повноти відображення у відповідних програмах (в електронному середовищі) господарських операцій бухгалтерського і податкового обліку, реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, перевірку бухгалтерських операцій (та їх джерел походження), виявлення можливих причин розбіжностей аналітичних і облікових даних. Своєчасний електронний аудит електронних документів, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків і зборів, дотриманням законодавства з питань державної митної справи, валютного та іншого законодавства, сприяє скороченню витрат часу на пошук і виправлення помилок, а також за його допомогою можна перевірити чи правильно ведеться облік, і в разі виявлення неточностей своєчасно їх усунути [2].

Електронний аудит – це загальний термін, який охоплює ряд понять, а саме: «аудит електронних даних»; «методи комп'ютерного аудиту» або «інструменти та методи комп'ютерного аудиту»; «неперервний аудит» та «видобуток даних». По суті, це використання комп'ютерів та комп'ютерного програмного забезпечення для отримання корисної інформації з комп'ютерних систем організації [3, с. 5]. Основною відмінністю е-аудиту від традиційного, який реалізується у вітчизняному просторі, є використання цифрових методів аналізу електронної інформації, що міститься в бухгалтерських та первинних документах.

Е-аудит може здійснюватися, власне, як повноцінна самостійна перевірка або як частина процесу традиційного аудиту. Використання е-аудиту має величезний потенціал, адже значно підвищує рівень контролю та дозволяє завчасно виявити потенційне шахрайство чи несанкціоновані дії.

Основною відмінністю та реальною перевагою е-аудиту перед традиційними методами аудиту є можливість дослідження 100 % вибірки

об'єктів перевірки (документів, операцій, суб'єктів господарювання). Вагомими можливостями е-аудиту також є такі: підтвердження коректності облікових даних для складання звітності; визначення того, чи відповідає автоматизована система контролю потребам менеджменту або вимогам законодавства; підтвердження правильності розрахунків (ПДВ, вирахувань із зарплати тощо); здійснення широкомасштабного аналізу даних; визначення коректності зв'язків між елементами даних; встановлення проблем при перенесенні даних між такими незалежними системами, як повторне виконання функцій обробки даних або звітування та зіставлення зі звітністю, яка використовується; ідентифікація неочікуваних чи нестандартних транзакцій.

Особливо актуальним сьогодні є впровадження та використання е-аудиту в податковому контролі платників податків. Тенденцією узагальненого зарубіжного досвіду застосування е-аудиту є використання відповідного інформаційно-технологічного середовища взаємодії фіскальних органів із платниками податків через використання електронної форми податкової звітності (стандартного аудиторського файлу SAF-T), документообігу та відповідних комп'ютеризованих програм аналізу даних і файлів бухгалтерського обліку, інформаційних систем, безпосередньо запроваджених для передавання, обробки та збереження інформації, необхідної для податкового контролю, таких як ACL, IDEA, ACCESS або SESAM [4, с. 108].

Крім того, електронний аудит сьогодні має широкі перспективи використання, а саме:

- зовнішніми аудиторами, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності;
- внутрішніми аудиторами в межах звичайного процесу внутрішнього аудиту;
- бухгалтерами підприємств та організацій щодо перевірки правильності ведення окремих облікових процесів, розрахунку податкових платежів тощо;
- вищою ланкою менеджменту підприємств у таких сферах діяльності, як фінанси та збут.

Ефективне впровадження електронного аудиту потребує проведення відповідних заходів як на рівні держави, так і підприємств та організацій, зокрема: 1) внесення відповідних змін до нормативно-правових актів України з метою формування економічного механізму регулювання е-аудиту; 2) розроблення відповідного програмного забезпечення або адаптація існуючого, що використовується провідними країнами світу; 3) розроблення відповідних стандартів електронних аудиторських файлів; 4) організація навчання (стартапів, тренінгів, курсів, практики) аудиторів та суб'єктів господарювання.

Список використаної літератури

1. Подік І. І., Живко М. О., Вольних А. І. Електронний аудит на основі податкового аудиторського файлу: світовий досвід та українські перспективи. *Соціально-правові студії*. 2018. Вип. 1. С. 158–166. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/sps/SPS_2018_1/24.pdf
2. Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Щодо впровадження електронного аудиту: світові та вітчизняні тенденції. *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення*: зб. матеріалів доповідей сучасн. Міжнар. наук. інтернет-конф., м. Тернопіль, 2 бер. 2017 р. URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/arhiv-konferenciy/arhiv-konferenciy02-03-2017>
3. A guide to e-auditing / by Nigel Lewis. 2009. URL: <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/about-icaew/what-we-do/127-a-guide-to-e-auditing.ashx>
4. Білецька Г.М., Ковтунович Н. Л. Щодо особливостей світових тенденцій запровадження та здійснення е-аудиту. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С. 107–110.

Дейнека Олександр Несторович,
здобувач вищої освіти факультету економіки та
бізнесу Київського національного університету
технологій та дизайну.
Науковий керівник: Костинець В. В., к.е.н.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ НА ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМАХ БРОНЮВАННЯ У ТУРИЗМІ

Туризм – одна з найбільш динамічних у своєму розвитку галузей економіки світу. Туристичний бізнес стає дедалі більш привабливим не тільки для споживачів послуг, а й для підприємців, що зумовлено мінімальними інвестиціями на створення і розвиток туристичного бізнесу, швидкою окупністю витрат, постійним попитом на туристичні послуги тощо.

Серед інформаційних технологій у сфері надання туристичних послуг вагоме місце посідає Інтернет, який з другої половини ХХ ст. став платформою для розвитку систем бронювання й продажу товарів і послуг. Інформаційні технології найчастіше використовуються для презентації пропозиції туристичного підприємства, яка в кінцевому підсумку веде до бронювання й продажу послуг. Зростання обсягів туризму, яке спостерігається останнім часом, відображається на транспортній і комунікаційній сферах, які під впливом зростаючого попиту на подорожування стали одними із головних споживачів інновацій і продуктів інформаційних технологій, а саме систем комп'ютерного бронювання, електронних систем інформації і комунікацій, систем електронного аудиту діяльності.

Онлайн-платформи бронювання мають великий вплив на всю туристичну сферу, оскільки надають не тільки авіапослуги, але і послуги проживання в готелях, оренду автомобілів, круїзні поїздки, інформацію про місце перебування, курси валют, повідомлення про погодні умови, автобусне і залізничне сполучення, тобто такі системи дозволяють резервувати всі основні сегменти туру – від готельних номерів до квитків у театр і страхових полісів [2].

Відзначимо, що використання е-аудиту для онлайн-платформ бронювання є верифікацією та перевіркою бухгалтерських операцій, які здійснюються в електронному середовищі за допомогою комп'ютеризованих інструментів, використовуючи аналітичні, оціночні та тестові методи аудиту [3, с. 159–160]. Електронний аудит онлайн-платформ бронювання спрямований на перевірку правильності і повноти відображення в електронному середовищі господарських операцій бухгалтерського і податкового обліку, перевірку бухгалтерських операцій, виявлення ймовірних причин розбіжностей аналітичних і облікових даних. Головною рисою проведення е-аудиту онлайн-платформ бронювання є застосування відповідного інформаційно-технологічного середовища для взаємодії фіскальних органів із платниками податків через електронні форми

податкової звітності, документообіг та відповідні комп'ютеризовані програми аналізу даних та файлів бухгалтерського обліку, що реалізується завдяки введенню до процедури податкової перевірки стандартного податкового аудиторського файлу. Особливою популярністю сьогодні користується впровадження систем SAF-T [4, с. 5] для проведення аудиту онлайн-платформ бронювання туристичних послуг, серед яких платформа Airbnb.

Користувачі Airbnb мають можливість здавати мандрівникам в оренду власне житло цілком або частково. Сайт надає платформу для встановлення контакту між господарем і гостем, а також відповідає за обробку транзакцій. Airbnb пропонує житло в 65 000 міст 191 країни світу. З моменту заснування в серпні 2008 року і до квітня 2017 р. через сайт Airbnb знайшли житло понад 150 млн осіб. Airbnb стягує певний відсоток - з господарів апартаментів – 3 % суми бронювання, з орендаря – від 6 % до 12 % (станом на квітень 2017 р.) [1].

Оплачується бронювання безпосередньо через сайт Airbnb, при цьому повна сума утримується компанією протягом 24 годин після передбачуваної дати заселення, надаючи гостю можливість переконатися, що житло відповідає опису та фотографіям, і тільки після цього переводиться власнику, що дозволяє свідчити про прозору систему оплат і, відповідно, простоту проведення аудиту.

Насамкінець відзначимо, що впровадження систем електронного аудиту у сфері туристичного бізнесу та, власне, онлайн-платформ бронювання пов'язане із глобалізаційними тенденціями розвитку економічних відносин, які проявилися в ускладненні фіскальних процесів, виникненні нових видів податкових правопорушень серед суб'єктів ринку та способів ухилення від сплати податків, зростанні чисельності підприємств, які надають перевагу електронним способам спілкування з контролюючими органами.

Список використаної літератури

1. Airbnb. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Airbnb>
2. Интернет изменит туриндустрию в ближайшее время. URL: <http://www.tourism.gov.ua/publ.aspx>.
3. Подік І. І., Живко М. О., Вольних А. І. Електронний аудит на основі податкового аудиторського файлу: світовий досвід та українські перспективи. *Соціально-правові студії*. 2018. Випуск 1. С. 158–166.
4. Подік І. І. SAF-T як інструмент забезпечення податкової безпеки платників податків. *Economics of the Information Society: Current Issues and Prospects for Development*; [Thesis of the International scientific and practical conference] / by M. M. Iermoshenko, O. V. Olshanska, V. V. Kostynets, Z. B. Zhyvko. Kyiv; Budapest; Vienna: International Academy of Information Science, 2018. С. 5–7.

Кармаліта Марія Володимирівна
к.ю.н., доцент, завідувач відділу дослідження
міжнародної податкової конкуренції
НДІ фіскальної політики Університету ДФС України

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

У межах співробітництва Європейського Союзу та Азербайджанської Республіки у державі не один рік відбуваються заходи щодо вдосконалення контрольно-перевірочної роботи податковими органами. Консультантом під час запровадження системи електронного аудиту виступала Податкова та митна служба Королівства Нідерландів, що виграла тендер між державами-членами Європейського Союзу. Вартість проекту програми – 1 млн євро, який фінансувався з боку Єврокомісії як органу виконавчої влади ЄС [1, с. 61; 2, с. 125].

Проект містив 6 компонентів, зокрема: 1) розроблення нормативної бази, необхідної для запровадження електронного аудиту; 2) вибір програмного забезпечення; 3) створення бази даних для електронного аудиту; 4) підготовка методології та проведення тренінгів для аудиторів; 5) розвиток практики електронної бухгалтерії серед середніх та великих платників податків; 6) запровадження системи електронного аудиту в Азербайджані [3, с. 247].

Підсумком діалогу та обміну досвідом у контексті трансформаційних змін у сфері оподаткування стало створення мобільної технологічної бази, що має широкі можливості. Зокрема, ще у 2006 році була введена Автоматизована податкова інформаційна система (AVIS), що дозволило здійснювати процес податкового адміністрування в електронному вигляді шляхом створення єдиного інформаційного простору зберігання та обробки даних, електронного документообігу, а також оперативного обміну інформацією. За короткий проміжок часу Міністерство податків Азербайджанської Республіки забезпечило здійснення всіх системних процесів в електронному вигляді, а у 2007 році був створений найбільший державний портал у країні – веб-сайт Міністерства податків Азербайджанської Республіки. Декларації почали подаватися в електронному форматі. Протягом цього періоду платникам податків було надано можливість користуватися електронною формою податкового обліку, яка дозволила їм активно застосовувати систему «Онлайн-діловодство» для підтримки зв'язку із органом державної влади [4, с. 26].

Використовуючи переваги існуючого спеціалізованого програмного забезпечення ACL (Audit Command Language), податковими аудиторами спільно з німецькою компанією DATEV в Азербайджанській Республіці було

запропоновано власне програмне забезпечення ACL Mentor, а саме був створений новий інтерфейс, що простий в експлуатації та відповідає цілям електронного аудиту [5, с. 87].

Система е-аудиту, спрямована на виявлення податкових ризиків, з 2013 року почала використовуватися під час виїзних податкових перевірок, а згодом 70 % процесу проведення аудиту було перенесено до офісів податкових органів.

Методика е-аудиту застосовується під час перевірки суб'єктів господарювання, особливо великих платників податків зі значним обсягом електронних транзакцій, для аналізу електронних даних, що стосуються об'єкта оподаткування. З 2012 року час проведення податкових перевірок скоротився у півтора рази, а ймовірність виявлення фактів ухилення від податків збільшилася з точністю до 90–95 відсотків [6, с. 118].

Основний нормативний акт у сфері оподаткування – Податковий кодекс Азербайджанської Республіки [7] – у контексті трансформації податкової системи було суттєво переглянуто у контексті того, що:

1) е-аудит бухгалтерської, фінансової звітності платників податків проводиться у стандартному аудиторському електронному форматі;

2) до кола підконтрольних суб'єктів входять ті платники податків, які здійснюють діяльність у нафтогазовій сфері, сфері телекомунікації, електронної торгівлі; юридичні особи, які мають представництва та філії за кордоном; великі платники податків; банки, страхові та лізингові компанії;

3) визначено порядок складання та зберігання електронних документів;

4) запроваджено електронні рахунки-фактури.

Відповідно до змін у Податковому кодексі Азербайджанської Республіки під електронним аудитом розуміється податкова перевірка, проведена шляхом забезпечення прямого чи дистанційного доступу до фінансових (бухгалтерських) даних платника податків, що зберігаються в електронному форматі.

Крім того, Міністерством податків Азербайджанської Республіки було розроблено Правила проведення електронного аудиту, відповідно до яких:

1) з 1 січня 2017 р. електронний аудит проводиться на основі відповідного рішення податкового органу;

2) запровадження е-аудиту у три етапи, зокрема, вибір платника податків, проведення аудиту, оформлення результатів аудиту;

3) термін проведення – 15 днів;

4) мета – вивчення достовірності звітності [8].

Як бачимо, в Азербайджанській Республіці було створено відповідну правову основу для надання електронних даних платників податків податковому органу, крім того, розроблено методологію електронної перевірки

для різних галузей промисловості та спеціалізоване програмне забезпечення щодо проведення е-аудиту.

В Азербайджані податкові органи в установленому законодавством порядку мають право перевіряти весь масив фінансових документів, бухгалтерських книг, звіти, кошториси та інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків, а також отримувати від платників податків дані бухгалтерського обліку в електронному форматі, вимагати для цілей електронного аудиту надання інформації, що зберігається на електронних носіях платника та електронних носіях його філіалів, створення можливості прямого або віддаленого доступу до таких даних (стаття 23 Податкового кодексу Азербайджанської Республіки) [7].

Розглянемо складові процесу е-аудиту. Платформа сучасних процесів аудиту, що пропонується для реалізації в Азербайджані, передбачає такі етапи:

1. Оцінювання ризиків та класифікація платників податків, які працюють у різних секторах (банківська справа, нафта, торгівля, виробництво, послуги зв'язку тощо), за групами ризику (низький ризик, середній ризик і високий ризик) платників податків за рахунок упровадження найсучасніших комп'ютерних технологій.

2. Попереднє планування відповідних заходів щодо збору загальної та спеціальної інформації щодо платників податків, ураховуючи специфіку бізнесу, аналіз комп'ютерних систем та систем обліку платника податків.

3. Аналіз та оцінювання системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання (на основі результатів, отриманих на другому етапі проведення аудиту).

4. Під час проведення е-аудиту пріоритетність надається транзакціям, які відображені в комп'ютерній системі платника податків та мають ознаки ризиковості. Водночас податковий орган готує звернення до платника податків із письмовим запитом про надання інформації (вичерпний перелік та підстави надання якої встановлено законом), необхідної для проведення перевірки, та надсилає його суб'єкту господарювання.

Отже, характерною особливістю е-аудиту є використання цифрових методів аналізу електронної інформації, що міститься в бухгалтерських та первинних документах. Організація та проведення електронних перевірок потребує застосування сучасних інформаційних технологій та комп'ютерної техніки, нормативного визначення порядку та принципів здійснення відповідної процедури, зростання якісного складу посадових осіб ДФС та створення партнерських відносин «платник-контролюючий орган».

Список використаної літератури

1. Мусаев А. Ф. Особенности налоговой политики при стимулировании инновационной деятельности. *Налоговые новости Азербайджана*. 2012. № 1. С. 61–70.
2. Касимов И. Э. Основные особенности современной налоговой политики в Азербайджанской Республике. *Проблемы экономики и менеджмента*. 2015. № 5 (45). С. 123–126.
3. Ермоленко А. А. Совершенствование налоговой системы Республики Азербайджан в современных условиях. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. № 45. С. 245–247.
4. Мусаев А. Инновационные меры развития налоговой системы в Азербайджанской Республике. *Знания и инновации*. 2013. № 5. С. 25–27.
5. Гусейнов З. В. Современная налоговая система Азербайджана и основные направления налоговой политики. Баку, 2016. URL: <http://unec.edu.az/application/uploads/2016/03/Gusejnov-Zaur-dissertatsiya.pdf>
6. Asadov A. E-audit and minimization of risks of the tax evasion. *Azərbaycanın vergi jurnalı*. 2015. № 1 (121). URL: <http://vergi-jurnali.az/upload/File/2015-1.A.Asadov.pdf>
7. Налоговый кодекс Азербайджанской Республики от 11.07.2000 № 905. URL: http://www.taxes.gov.az/uploads/qanun/2016/mecelle_rus.pdf
8. Офіційний сайт Міністерства податків Азербайджанської Республіки. URL: http://www.taxes.gov.az/?lang=_rus

Ковтунович Наталія Леонідівна,
старший науковий співробітник
НДІ фінансової політики
Університету ДФС України

ХАРАКТЕРИСТИКА СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ Е-АУДИТУ

З метою зменшення витрат, підвищення якості та достовірності результатів, отриманих у процесі проведення ІТ-аудиту, усе більшого значення набуває використання відповідних спеціалізованих програмних засобів.

Сьогодні на найбільшу увагу заслуговують GAS-рішення, розроблені компаніями Audit Command Language (далі – ACL) та Interactive Data Extraction and Analysis (далі – IDEA). Їх розробки ACL AuditExchange2 та IDEA Version 8 оснащені функціоналом для проведення різноманітних видів аудиту: як кожного виду окремо, так і повномасштабного цілісного оцінювання. Указані системи є спеціалізованим професійним аудиторським програмним забезпеченням, функціонал яких забезпечує вишування (копіювання) даних із фінансової та бухгалтерської звітності платника податків та подальший їх аналіз за допомогою: запитів, стратифікації, вибірок, визначення втрачених послідовностей, статистичного аналізу, калькуляцій, пошуку дублювання даних, зведених таблиць, перехресного табулювання тощо [1].

Загальні характеристики програмного забезпечення ACL та IDEA відрізняються лише спеціальним інструментарієм, який закладений розробником в основу створення цього програмного продукту, а саме: ACL – на основі оцінювання ризиків ухилення від сплати податків, а IDEA – на основі методу послідовних виключень [2].

Але для ухвалення остаточного рішення щодо придбання готового програмного продукту необхідно оцінити таке:

- по-перше, можливості цього програмного забезпечення відповідно до СААТ-класифікації та можливості автоматизованої підтримки аналізу контрольних об'єктів, визначених стандартом COBIT 4.0 (таблиця 1);
- по-друге, можливість напряму імпортувати дані платника податків (SAF-T), надані в електронному вигляді до програмного забезпечення (таблиця 2);
- по-третє, проаналізувати переваги та недоліки програмного забезпечення (таблиця 3).

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз інструментальних засобів підтримки процесу аудиту інформаційних технологій, відповідно СААТ-класифікації, за контрольними об'єктами СОВІТ, керуючись рекомендаціями ІТІЛ та вимогами SOX [1]

Клас інструментальних засобів			Generalized Audit Software	
Тип системи			Спеціалізоване професійне аудиторське ПЗ	
Виробник і назва ПЗ			ACL Audit Exchange2	IDEA Version 8 + Smart-Analyzer
Контрольні об'єкти	Домен – І. Планування і організація	Можливість створення та перевірки стратегічних (довгострокових – 2, 3, 5 років) планів розвитку ІТ, оснований на бізнес-планах	Так	Hi
		Можливість перевірка технологічної політики та застосування стандартів	Так	Hi
		Можливість перевірки організації ІТ	Так	Hi
		Можливість управління інвестиціями в ІТ	Так	Так
		Механізми донесення інформації (корпоративної політики) до співробітників / Можливість перевірки	Hi	Hi
	Домен – ІІ. Проектування і впровадження	Управління персоналом, визначення ролей та відповідальності / Можливість перевірки	Так	Так
		Управління проектами / Можливість перевірки	Так	Так
		Можливість ідентифікації інформаційних систем	Так	Так
		Обслуговування інформаційних систем / Можливість перевірки	Так	Так
		Обслуговування ІТ-інфраструктури / Можливість перевірки	Так	Hi
	Домен – ІІІ. Експлуатація і супровід	Управління змінами / Можливість перевірки	Так	Hi
		Засоби визначення домовленостей про рівні обслуговування / Можливість перевірки	Hi	Hi
		Управління послугами третіх сторін / Можливість перевірки	Так	Так
		Механізми моніторингу та управління продуктивністю ІТ / Можливість перевірки	Hi	Hi
		Забезпечення неперервності ІТ-послуг/ Можливість перевірки	Так	Hi
		Засоби ІТ-безпеки / Можливість перевірки	Так	Hi
		Засоби підтримки користувачів ІТ / Можливість перевірки	Так	Hi
		Управління конфігураціями / Можливість перевірки	Так	Hi
		Управління інцидентами / Можливість перевірки	Так	Hi
		Управління проблемами / Можливість перевірки	Так	Hi
		Управління даними / Можливість перевірки	Так	Так
		Управління ІТ- активами / Можливість перевірки	Так	Hi
	Домен – ІV. Моніторинг і оцінка	Засоби навчання та інформування користувачів ІТ / Можливість перевірки	Hi	Hi
		Моніторинг ІТ-процесів / Можливість перевірки	Так	Так
		Моніторинг задоволеності користувачів ІТ / Можливість перевірки	Так	Так
Підтримка процесу ІТ-аудиту, %:			78 %	32 %

Таблиця 2 – Порівняння спеціалізованого програмного забезпечення з урахуванням особливостей (форматів) підготовки даних*

№ з/п	Назва продукту	ACL	IDEA	SESAM
1	Імпорт (CSV)	Так	Так	Так
2	Імпорт (DBF)	Так	Так	Так
3	Імпорт (Excel)	Так	Так	Так
4	<i>Імпорт (SAF-T)</i>	Так	Так	<i>Hi</i>
5	Імпорт (SIE)	<i>Hi</i>	Так	Так
6	<i>Імпорт (XBRL-GL)</i>	Так	Так	<i>Hi</i>

*Джерело: розроблено автором.

Таблиця 3 – Переваги та недоліки спеціалізованого програмного забезпечення*

ACL	IDEA	SESAM
Розробник		
ACL Services Ltd, м. Ванкувер (Канада)	Case Ware IDEA (Канада)	INTRASOFT International (Люксембург)
Переваги		
1) гнучка архітектура (планування аудиту, самостійне розроблення та налагодження сценаріїв аудиту (можливість застосування власних методик); 2) орієнтованість на проведення зовнішнього аудиту; 3) високий рівень безпеки; 4) можливість обробляти великі об'єми даних (виявлення фактів шахрайства) 5) автоматизований збір аналітичної інформації; 6) ризикоорієнтована система управління; 7) відмінна онлайн-підтримка та навчання; 8) численна онлайн-спільнота (14 000 клієнтів у всьому світі, у більш ніж 150 країнах, у т. ч. «Велика четвірка»); 9) загальна бібліотека скриптів (онлайн-сховище попередньо написаних аналітичних тестів, що дозволяє аудитору зосередитися на результаті, а не на процесі); 10) використання інновацій: хмарні сервіси, безперервний моніторинг тощо	1) універсальність; 2) можливість завантаження будь-якої структурованої інформації в різних форматах; 3) можливість поетапного впровадження (почати з запуску пілотної програми з подальшим розвитком); 4) можливість інтеграції даного ПЗ з існуючою системою, яку використовує фіскальний орган; 5) можливість обробляти великі об'єми даних; 6) використання методу послідовних виключень; 7) використання понад сотні інтегрованих тестів; 8) можливість запису проведення аналітичних процедур, із подальшим їх відтворенням у майбутньому; 9) численна онлайн-спільнота (використовується більше ніж у 90 країнах); 10) високий рівень безпеки	1) простий у використанні, але дуже потужний; 2) дозволяє швидко та ефективно аналізувати великі масиви даних; 3) підвищує узгодженість та якість аудиту; 4) не вимагає від аудиторів спеціалізованих знань в ІТ-сфері; 5) не потребує тривалого навчання; 6) вартість придбання програмного забезпечення та його впровадження; 7) постійно вдосконалюється відповідно до вимог аудиторів
Недоліки		
1) вартість придбання та обслуговування; 2) відсутність україномовного інтерфейсу; 3) перевантажений графік навчання; 4) обмеження ERP-системою, яку це ПЗ підтримує (SAP і рішення Microsoft), для решти – необхідне додаткове налаштування	1) вартість придбання (розроблення) та обслуговування; 2) відсутність україномовного інтерфейсу; 3) необхідність у навчанні профільних спеціалістів	1) не є спеціалізованим програмним забезпеченням, яке орієнтоване на проведення зовнішнього аудиту; 2) потребує адаптації до наявної податкової системи; 3) незначна онлайн-спільнота; 4) відсутність україномовного інтерфейсу
У разі придбання готового ПЗ виникає необхідність у його вдосконаленні та адаптації відповідно до особливостей вітчизняної податкової системи, що в підсумку може перевищити вартість розробки нового програмного продукту		

Джерело: розроблено автором.

Як видно з таблиць 1–3, спеціалізоване професійне аудиторське програмне забезпечення ACL надає більші можливості та може значно спростити процес ІТ-аудиту (78 %), але водночас є досить складним у використанні та потребує тривалого навчання і спеціальних знань у сфері ІТ. Також доцільно звернути увагу на те, що не все спеціалізоване програмне забезпечення, яке використовується для проведення електронного аудиту може напряму імпортувати дані платника податків поданні в електронному вигляді.

Так, ACL та IDEA підтримує завантаження будь-якої структурованої інформації з SAF-T, адже цей формат розроблений на основі мови програмування XML, а для завантаження його в SESAM необхідно використовувати спеціально розроблені (придбані) конвертори.

Отже, проаналізувавши функціонал спеціалізованого програмного забезпечення для проведення електронного аудиту та оцінивши його переваги та недоліки, ми дійшли висновку, що на початковому етапі впровадження електронного аудиту в Україні доцільно використовувати програмне забезпечення IDEA, адже його платформа може бути інтегрована в існуючу систему, яку використовує фіскальний орган. Для використання цього програмного забезпечення посадовій особі, яка буде аналізувати дані платника податків, достатньо базових знань у сфері IT, адже комплект CaseWare IDEA містить вбудований пакет підказок, довідників та навчальних програм. Відтак це значно прискорить та спростить процедури аналізу даних, суттєво зменшить витрати робочого часу на проведення перевірки як посадових осіб, так і платників податків. І, як наслідок, ми отримаємо ефективний аудит через зменшення людського втручання у відбір ризиків для перевірки та поглибленого дослідження.

Список використаної літератури

1. Ус Р. Л. Інструментальні засоби підтримки процесу аудиту інформаційних технологій. *Формування ринкової економіки*. 2010. № 24. С. 587–598.
2. Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Окремі аспекти проведення е-аудиту: SAF-T та вибір спеціалізованого програмного забезпечення. *Фінансове право*. 2017. С.10–16.

Колесник Богдан Олександрович,
студент Київського національного університету
технологій та дизайну.
Науковий керівник: Костинець Ю. В., к.е.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Аудит маркетингу – це складова концепції маркетингового менеджменту, покликана виявити втрачені вигоди від недостатньо ефективної реалізації комплексу маркетингу та недоотриманий прибуток при впровадженні конкретної маркетингової стратегії організації. Після відповідних досліджень розробляється план коригувальних дій для керівництва компанії, що містить як короткотермінові, так і довготермінові пропозиції. Дуже часто подібний аудит проводиться тоді, коли обсяги продажів або прибутки компанії починають падати, частка ринку скорочуватися, а робітники – звільнятися. Проте необхідно пам'ятати, що метою маркетингового аудиту є саме запобігання неефективному керівництву. Структура якісного маркетингового аудиту має бути достатньо об'ємна, оскільки будь-яка організація стикається як з факторами, на які не може вплинути, так і з тими, які безпосередньо може контролювати. Він містить такі складові:

- *аудит макросередовища* (економічні фактори, соціально-демографічні та культурні, природно-екологічні, технологічні, політико-правові);
- *аудит мікросередовища* (ринок, споживачі, конкуренти, посередники, постачальники);
- *аудит цілей і маркетингової стратегії* (чітке визначення місії та цілей; відповідність цілей, маркетингової стратегії та бюджету ресурсам організації);
- *аудит організації маркетингу* (структура організації з огляду на кон'юнктуру ринку, повноваження керівників, оцінка діяльності працівників);
- *аудит комплексу маркетингу* (товарна політика, цінова політика, політика розподілу, політика просування; процес обслуговування клієнтів; мотивація та кваліфікація персоналу; відгуки на продукцію компанії та її сприйняття);
- *аудит маркетингової продуктивності* (ефективність витрат на маркетингову діяльність; прибутковість асортименту товарів/послуг за окремими позиціями, ринками збуту, каналами розподілу).

Власне, підприємство достеменно відоме внутрішнім аудиторам, їм доступна вся необхідна для аналізу службова інформація. Складний ж внутрішній аудит тим, що об'єктивне оцінювання результатів діяльності організації без залучення незалежних експертів малоймовірно. Цей факт

накладає деякі обмеження на використання таких інструментів, як метод експертних оцінок та перехресної матриці, метод сценаріїв або SWOT-аналіз. Проте на практиці представники малого та середнього бізнесу застосовують такий алгоритм збору інформації, що спрощує її подальший аналіз (рис. 1).

Для зменшення трудомісткості робіт, підвищення якості проведення та скорочення термінів перевірки спеціалісти з маркетингового аудиту використовують спеціальне програмне забезпечення: «ІТ Аудит: Аудитор», «Експрес Аудит: ПРОФ», Audit Expert, «Аудит-Майстер ДАСО Аудит-Інформ», Audit NET та інші. У цих програмах закладено можливість роботи практично з будь-якою методикою аудиту. При налаштуванні методики використовуються такі параметри: розділи аудиту, типові процедури для підготовки плану аудиту, шаблони робочих документів (звіт аудитора та аудиторський висновок), типові порушення, типові ризики, типові засоби контролю, типові операції, форми бухгалтерської звітності, методика розрахунку суттєвості, розрахунок фінансових коефіцієнтів, визначення взаємозв'язків із показниками звітності тощо.

Отже, для того щоб оцінювати та коригувати управлінські рішення щодо маркетингової діяльності організації, необхідно проводити маркетинговий аудит. Внутрішні аудитори можуть використовувати наявні схеми визначення необхідних показників та параметрів на практиці або застосовувати професійне програмне забезпечення.

Рисунок 1 – Приклад покрокового маркетингового аудиту

Список використаної літератури

1. Івахненко С. Аудиторське програмне забезпечення для аналізу даних: перший український досвід. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 10.
2. Шквір В. Д., Загородній А. Г., Височан О. С. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті: навчальний посібник. Видання друге, перероблене і доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014.
3. Колісник Г. М., Слюсаренко В. Є. Аудит: навчальний посібник. Ужгород; ДВНЗ УжНУ, 2015.

Костинець Валерія Володимирівна,
к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та туризму
Київського національного університету технологій та
дизайну

МАРКЕТИНГОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АУДИТОРСЬКИХ ПЕРЕВІРОК ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розвиток ринкових відносин зумовлює сьогодні розширення трактування аудиту не тільки з позиції перевірки бухгалтерської та фінансової звітності, але й перевірки маркетингової діяльності в категоріях витрат, часу та результативності створення доданої цінності для споживачів, що відповідно зумовлює формування нового напрямку аудиту – аудиту маркетингу. У літературі науковці по-різному визначають термін «аудит маркетингу», однак, як правило, зводять його до процесу перевірки ефективного використання маркетингових ресурсів підприємством та реалізації його маркетингового потенціалу.

За визначенням Ф. Котлера, «маркетинговий аудит – це незалежне, періодичне, всебічне дослідження підприємства, маркетингового середовища, стратегії та діяльності з погляду виявлення проблем та прихованого потенціалу, а також розроблення плану дій з покращання маркетингу» [3, с. 117].

Досліджуючи літературні джерела з проблематики маркетингового аудиту, доходимо висновку, що передумовою його виникнення та розвитку стала швидка зміна (мінливість) економічної ситуації у США в 1950–1970 рр. [2]. У зазначений період підприємства масово розробляли та виводили нові продукти на ринки, що, відповідно, зумовило загострення між ними боротьби за споживача у сфері рекламної активності та збутової діяльності. Як наслідок, на підприємствах більше уваги почали приділяти питанням маркетингу та процесу оцінювання власних маркетингових програм.

Аудит маркетингу на підприємстві туристичного бізнесу є дієвим інструментом контролінгу маркетингової діяльності. Особливістю цього методу діагностики, що робить його відмінним від більшості наявних інструментів контролінгу, є його комплексний підхід до аналізування маркетингу на підприємстві туристичного бізнесу. Ця властивість дає змогу використовувати маркетинговий аудит не тільки як доповнення до наявної системи контролінгу, а і самостійно, як одиничний, одноразовий та самодостатній інструмент оцінювання маркетингу.

Аудит маркетингу – це інструмент критичного оцінювання маркетингових програм туристичного підприємства, обґрунтування управлінських рішень у галузі маркетингу, а за необхідності – аргументування недоцільності їх

застосування. Він покликаний оцінити маркетинг туристичного підприємства, знайти його вузькі місця та невикористані можливості, а також підвищити ефективність маркетингу за рахунок скорочення недоцільних витрат.

Аудит маркетингу вимагає системного підходу, ретельного збирання і аналізування даних, наявності відповідних навичок аудиторів. Нагальна потреба у проведенні аудиту виникає насамперед у разі прийняття намірів про переорієнтацію наявної стратегії туристичного підприємства, адже таке рішення вимагає точної оцінки ситуації на підставі всебічних досліджень. Також завдяки маркетинговому аудиту можна виявити новий потенціал, а також напрями його реалізації. Особливо актуальним є його використання в компаніях-туроператорах, які розробляють багато маркетингових програм і ставлять перед собою низку важких для досягнення маркетингових цілей.

Аудиторська діяльність сьогодні неможлива без інформаційних систем, використання яких дає змогу для нових способів транспортування, обробки та аналізу інформації. Під автоматизацією маркетингового аудиту підприємств туристичного бізнесу можна розуміти використання комп'ютерів і сучасних інформаційних технологій для організації аудиторської діяльності, включаючи аудиторські перевірки маркетингової діяльності та підготовку аудиторського висновку, а також надання супутніх аудиту послуг. Найбільш важливим для аудитора в офісних програмах є використання електронних таблиць або табличних процесів, текстових процесів, а також систем управління базами даних (СУБД) [1, с. 65]. Насамперед аудитору необхідно скласти різні робочі документи, аналітичні таблиці, надавати інформацію у графічному вигляді, що зумовлює застосування електронних таблиць або табличних процесів. Типовим прикладом електронних таблиць можна назвати офісні програми, такі як MS Excel та MS Access, що дозволяють зробити вибірку з великого масиву даних, підготувати необхідні робочі документи та інше.

Спеціалізоване програмне забезпечення в аудиторській діяльності можна охарактеризувати як програмне забезпечення, що дозволяє автоматизувати максимальну кількість проведених аудитором операцій і процедур на інформаційних системах, а також підвищити якість аудиту та основні етапи аудиторського циклу за рахунок зменшення людського фактора в роботі.

Упровадження і використання нових інформаційних технологій, зокрема інформаційних систем для автоматизації аудиту, на сьогодні є вкрай необхідним. Поява і використання більш якісних програмних продуктів, що застосовується в аудиторській діяльності, буде не просто впливати на підвищення ефективності та якості діяльності підприємств туристичного бізнесу, але й допоможе підвищити рентабельність діяльності.

Список використаної літератури

1. Громов Ю. Ю., Дидрих И. В., Иванова О. Г., Ивановский М. А., Однолько В. Г. Информационные технологии: ученик. Тамбов: Изд-во ФГБОУ ВПО «ТГТУ», 2015. 260 с.
2. Зайцева Т. Ю. «Критические точки» аудита маркетинга предприятия. URL: http://www.marketing.spb.ru/lib-special/case/m_audit.htm
3. Котлер Ф. Маркетинг-менеджмент. Экспресс-курс. СПб.: Питер, 2006. 464 с.

Костинець Юлія Володимирівна,
к.е.н., доцент кафедри маркетингу, економіки,
управління та адміністрування,
завідувач аспірантури і докторантури
ВНЗ «Національна академія управління»

МАРКЕТИНГОВИЙ АУДИТ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

У сучасному світі фактично сформоване цифрове суспільство, і людина сьогодні не уявляє свого існування без цифрових пристроїв, інформаційних та комп'ютерних технологій. Економіка як господарство цього суспільства також починає набувати цифрового характеру.

На початку 2018 року в Україні було схвалено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затверджено план заходів щодо її реалізації [2]. У середовищі цифрової економіки виділяють три основні складові:

- підтримуюча інфраструктура (апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації, мережі та ін.);
- електронний бізнес або e-business (ведення господарської діяльності та будь-яких інших бізнес-процесів через комп'ютерні мережі);
- електронна комерція або e-commerce (дистрибуція товарів через Інтернет) [5; 6].

Маркетинговий аудит є комплексним, систематичним, незалежним і регулярним спостереженням маркетингового середовища підприємства, його цілей, стратегій і діяльності з метою визначення проблемних аспектів, можливостей і заходів для поліпшення діяльності підприємства.

Цифрова епоха змінює підхід до ведення бізнесу, а також вимоги до використовуваних інформаційних технологій: систем управління маркетингом, продажами і сервісом; телефонії та месенджерів; систем документообігу і управління персоналом; облікових систем і безлічі інших корпоративних додатків [1].

В умовах цифрової економіки та цифрового маркетингу маркетинговий аудит спрощується, оскільки за допомогою фактичної відкритості бізнесу в цифровому середовищі стає набагато легше проводити дослідження конкурентів та споживачів, проте набагато складніше забезпечити безпеку власного бізнесу.

Онлайн-торгівля, як найбільш яскравий приклад кругообігу в цифровій економічній системі, являє собою систему економічних відносин, що виникають у we-просторі та орієнтовані на кінцевого споживача. За системою національних рахунків, електронна комерція містить трансакції, що

відображають рух проміжного продукту (B2B, C2B) кінцевого споживання (B2G, B2C) та перерозподільних операцій (перепродажу товарів між домогосподарствами) на інтернет-аукціонах, торговельних майданчиках соціальних мереж (C2C). В онлайн-ритейлі, який охоплює мобільну комерцію (m-торгівля), застосовуються моделі трансакцій B2C та C2C. Він є частиною електронної торгівлі (e-commerce), у якій взаємодоповнюється фізичне представлення (наявність та доставка) товару з цифровою торговельною послугою, суто онлайн-форматом або комплементарними онлайн- та офлайн-форматами суб'єкта роздрібною торгівлі і фізично-цифровим проведенням трансакції (оплата готівкою через банк – фізично, через системи електронних грошей – цифровим способом). Загалом сутність і відмінність електронної комерції від традиційної полягає в тому, що продуктом, який є об'єктом трансакції, виступає не тільки фізичний товар, інформація, але й електронна комунікація у віддаленому доступі, що забезпечує перебіг трансакції та надає можливість, не переміщуючись, долати географічні відстані, проводити операції з будь-якої точки світу, де створені для цього умови [3].

Сучасні платформи соцмереж виступають шопінг-платформами і використовуються також у прямих продажах, шопінг-функціонал у соцмедіа (тобто додавання кнопок «купити» у Facebook або Twitter, платформи Like2Buy в Instagram) став уже типовим.

Наразі саме Facebook і Instagram – найдоступніші канали впливу на споживчу поведінку українців. Соціальна мережа Facebook – провідна глобальна соціальна платформа та важливий актив для маркетологів, сумісна з нею платформа Instagram. На вказаних платформах покупці спілкуються між собою не лише для обміну досвідом покупок, з цією метою створюються групи, де відбувається обговорення, здійснюються оцінювання роботи компаній або якості товарів і послуг, а й для здійснення операцій C2C [3].

Також для збору первинної інформації використовується опитування через Internet. Перевагами цього способу є легкість поширення анкетної форми серед респондентів, дешевизна таких досліджень, можливість для респондента заповнювати анкету в будь-який зручний для нього час без впливу кореспондента.

На сьогодні існує велика кількість способів опитування респондентів через Internet. Одним з найпростіших є застосування технологій «Google Форми», бо він загальнодоступний і легкий у використанні.

Відповідно, можна зробити висновки, що маркетинговий аудит в умовах цифрової економіки проводиться за рахунок використання і поєднання широкого кола традиційних і сучасних цифрових інструментів.

Список використаної літератури

1. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2016. № 6. С. 106–107.
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>
3. Савицька Н. Л. Маркетинг у соціальних мережах: стратегії та інструменти на ринку B2C Маркетинг і цифрові технології. 2017. Т. 1. № 1. С. 20–31.
4. Цифровий маркетинг – модель маркетингу XXI сторіччя / М. А. Окландер та ін. / за ред. М. А. Окландера. Одеса: Астропринт, 2017. 292 с.
5. Mesenbourg, T. L. (2001). Measuring the Digital Economy. U.S. Bureau of the Census.
6. Policy Context of the InquiryThe concept of the digital economy. URL: <https://www.alrc.gov.au/publications/3-policy-context-inquiry/concept-digital-economy>

Куценко Анастасія Олександрівна,
студентка III курсу ННІ права
Університету ДФС України.
Науковий керівник: Литвин Н. А., к.ю.н., доцент

ЕЛЕКТРОННИЙ АУДИТ НА ОСНОВІ ПОДАТКОВОГО ФАЙЛУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

На сьогодні інтенсивний розвиток цифрових технологій дав поштовх до вдосконалення методів комп'ютерних технологій і створенню електронного аудиту.

Такий вид перевірок значно полегшує роботу контролерів і нині широко застосовується у країнах Європейського Союзу, США та Австралії при інспектуванні дотримання суб'єктами господарювання (особливо великими платниками податків) податкового законодавства. Адже автоматизація процесу податкових перевірок не тільки сприяє посиленню боротьби з податковими шахрайствами та ухиленням від сплати податків, а й дозволяє досягти більшої ефективності аудиту порівняно з паперовими методами, зменшити витрати на утримання податкових служб та на адміністративні потреби підприємств [1, с. 5].

Окреслену проблематику досліджували Е. Чамберс, К. Кловз, Г. В. Федорова, В. Ю. Лісіна, С. В. Івахненко, Л. О. Терещенко, Б. В. Кудрицький та ряд інших.

Сьогодні спільною рисою проведення е-аудиту є застосування відповідного інформаційно-технологічного середовища для взаємодії фіскальних органів із платниками податків через електронні форми податкової звітності, документообіг та відповідні комп'ютеризовані програми аналізу даних та файлів бухгалтерського обліку, що реалізується завдяки введенню до методології й процедури податкової перевірки стандартного податкового аудиторського файлу (SAF-T) [2].

Основною метою розроблення SAF-T є збір даних, розміщених в інформаційній системі, що використовується платником податків для ведення бухгалтерського обліку (головна книга, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, основні засоби, запаси тощо) у форматі, який легкий у використанні та призначений для здійснення електронної податкової перевірки із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення аудиту.

Першою країною, яка почала використовувати податковий аудиторський файл (IAF) для цілей е-аудиту, була Республіка Сінгапур. Початкову версію IAF v. 1 (IRAS Audit File) створено на основі стандартного податкового аудиторського файлу у 2005 році. У 2008, 2009 та 2014 роках до нього вносилися зміни і наразі використовується четверта версія IAF.

Серед європейських країн першою почала використовувати податковий аудиторський файл (SAF-T (PT)) Португалія. Його введення здійснювалося поетапно: з 2008 року – на добровільній основі лише для великих платників податків, а з 2010 року – обов’язково для всіх суб’єктів господарювання, які ведуть бухгалтерський облік в електронній системі [3].

Зазначимо, що проведення електронного аудиту на основі податкового аудиторського файлу відбувається в кілька етапів. Спочатку платник податків на вимогу фіскального органу або у встановлений законодавством термін формує дані у форматі SAF-T та надає їх до фіскального органу. При цьому використовуються спеціальні алгоритми шифрування даних із високим рівнем криптографічної стійкості, а також складається протокол здавання-приймання конфіденційної інформації. На другому етапі аудитор завантажує дані з захищеного сервера та розпочинає їх аналіз за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення (ACI, IDEA, SESAM тощо). Після завершення контрольно-перевірочних процедур платник податків отримує протокол аудиту, у якому містяться висновки, зроблені під час електронної податкової перевірки. Така процедура е-аудиту забезпечує найбільш прогресивні та цивілізовані взаємовідносини між платниками податків та фіскальними органами.

Країни, які застосовують у контрольно-перевірочній роботі податкові аудиторські файли, використовують різні варіанти його підготовки і подання: від програмних продуктів міжнародних корпорацій (Oracle, Comarch тощо) до спеціалізованого бухгалтерського забезпечення національних виробників. Зокрема, податкові органи Республіки Сінгапур на своєму офіційному сайті пропонують перелік бухгалтерського програмного забезпечення, яке здатне формувати податковий аудиторський файл, а також субсидії (до 50 % вартості) за використання програмного забезпечення, що входить до реєстру IRAS [4].

Загалом виокремлюють три способи створення SAF-T:

- 1) заповнення відповідних форм;
- 2) встановлення спеціальних «рішень»;
- 3) використання спеціалізованого програмного забезпечення.

Усе більше податкових адміністрацій в усьому світі починають використовувати SAF-T. Причина такої тенденції зрозуміла: електронне подання значно спрощує обробку інформації за податками та платежами, а також робить податкові перевірки більш швидкими й ефективними. Крім того, подання даних стандартного формату та структури в цифровому форматі дає змогу фіскальним органам використовувати інструменти аудиту на базі інформаційних технологій [1, с. 7], що, своєю чергою, знижує витрати на адміністрування податків та робить більш ефективною боротьбу зі шахрайством та ухиленням від сплати податків. Додатковою перевагою SAF-T

є можливість його використання як на транснаціональних корпораціях, так і на малих та середніх підприємствах. Це дозволяє стверджувати про перспективність упровадження податкового аудиторського файлу як універсального аналітичного інструменту і в Україні.

Нині в нашій державі потенціал формування податкового аудиторського файлу мають ті програмні продукти, що забезпечують комплексне відображення господарських засобів підприємства та джерел їх утворення, а також змін у їх складі та структурі. Зокрема, вміст інформаційного масиву є достатнім для формування SAF-T у таких бухгалтерських програмах: IT-Enterprise, «Облік SaaS», Softpro, «Система ІС-ПРО», ПК «Універсал», SAP, АРМ «Базис», Microsoft Dynamics AX, «Дельфін», «Галактика», «Парус». Також потенціал щодо формування податкового аудиторського файлу має популярна серед українських бухгалтерів програма «1С:Підприємство». Проте виробник програмного забезпечення для бухгалтерів 1С, а також його українське представництво опинилися у списку господарюючих суб'єктів країни-агресора, до яких застосовуються санкції, і, відповідно, її використання в Україні обмежене.

Отже, для запровадження е-аудиту на основі електронного аудиторського файлу в Україні потрібно таке:

- розроблення на основі рекомендацій ОЄСР вітчизняного податкового аудиторського файлу – стандартного формату надання платником податків електронної бухгалтерської та фінансової інформації до фіскальних органів;
- внесення відповідних змін до нормативно-правових актів, спрямованих на закріплення обов'язку створення та подання платниками податків до фіскальних органів податкового аудиторського файлу (встановити критерії та термін надання);
- створення бухгалтерського програмного забезпечення;
- вибір спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу та перевірки податкових аудиторських файлів або розроблення власного вітчизняного програмного продукту.

Список використаної літератури

1. Подік І. І. SAF-T як інструмент забезпечення податкової безпеки платників податків. Economics of the Information Society: Current Issues and Prospects for Development; [Thesis of the International scientific and practical conference] / by M. M. Iermoshenko, O. V. Olshanska, V. V. Kostynets, Z. B. Zhyvko. Kyiv; Budapest; Vienna: International Academy of Information Science, 2018. С. 5–7.

2. Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Щодо особливостей світових тенденцій запровадження та здійснення е-аудиту. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С. 107–110.

3. Organization for Economic Cooperation and Development. Guidance for the Standard Audit File – Tax, Version 2.0: Appendix B: SAF-T Schema version 2.00. 2010. URL: <http://www.oecd.org/tax/administration/45167181.pdf>

4. Inland Revenue Authority of Singapore. (n.d.). GST-Registered Businesses Audits by IRAS. URL: [https:// www.iras.gov.sg/irashome/GST/GST-registered-businesses/Getting-it-right/GST-Registered-BusinessesAudits-by-IRAS](https://www.iras.gov.sg/irashome/GST/GST-registered-businesses/Getting-it-right/GST-Registered-BusinessesAudits-by-IRAS)

Лізнiченко Євгенiя Михайлiвна,
студентка групи ПБП-16-5
Унiверситету ДФС України.
Науковий керiвник: Литвин Н. А., к.ю.н., доцент, с.н.с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ АУДИТУ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

У сучасних умовах удосконалення інформаційних систем виникнення електронного аудиту є вагомим додатком до інформаційних технологій. Їх розвиток є таким стрімким, що будь-який напрям що використовує інформаційні системи, не буде функціонувати належним чином без технічних засобів. Тому питання особливостей комп'ютерних технологій аудиту є досить актуальним на сьогодні.

Аудиторську діяльність в інформаційних технологіях досліджували такі вчені: Г. В. Федорова, К. Кловз, В. Ю. Лісіна, Б. В. Кудрицький, Е. Чамберс, Л. О. Терещенко та інші.

Інформаційна технологія – це системно організована для вирішення завдань управління сукупність методів і засобів реалізації операцій збору, реєстрації, передавання, накопичення, пошуку, обробки і захисту інформації [1].

Інформаційні технології в аудиті за призначенням поділяються на забезпечувальні та функціональні.

До забезпечувальних інформаційних технологій аудиту, що є основним інструментом аудиторів, належать програмні засоби, які використовують у процесі перевірки. Серед цих технологій виділяють такі групи:

- 1) нормативно-довідкові та інформаційно-пошукові системи;
- 2) інформаційні технології загального призначення і засоби електронного офісу;
- 3) спеціалізовані інформаційно-аналітичні та статистичні системи;
- 4) інформаційні системи обліку.

До першої групи забезпечувальних інформаційних технологій належать нормативно-правові та довідкові системи аудитора.

До наступної групи відносять текстові й табличні редактори, засоби електронного документообігу.

Третя група забезпечує аудитора засобами для проведення фінансового аналізу та організації статистичних вибіркового досліджень.

Складові четвертої групи допомагають проводити процедуру тестування алгоритмів інформаційних систем обліку клієнта.

Функціональні інформаційні технології в аудиті – це спеціально модифіковані технології, які вирішують завдання аудиту фінансової звітності.

Процес створення спеціалізованого програмного забезпечення для аудиторів ускладнюється специфікою аудиторської діяльності, до якої належить значний спектр підприємств, з якими мають працювати аудитори. Сьогодні на ринку бухгалтерського програмного забезпечення існує значна кількість виробників, що пропонують різні інформаційні системи бухгалтерського обліку, які розрізняються залежно від виду діяльності та специфіки підприємства. Найпопулярнішими є програмні продукти «1С: Підприємство 7.7», «Парус», «Галактика», «БестПРО» та інші.

Крім того, виробники налаштовують і доробляють програмні засоби, розробляють інформаційні системи обліку залежно від специфіки й бажання замовника [2].

Зазначений спектр програмного забезпечення досить ускладнює процес комплексної автоматизації аудиторських перевірок. Технології функціональних інформаційних технологій вирішують окремі завдання аудиту у процесі перевірки фінансової звітності.

До таких відносять засоби, призначені для завдань аудиту, що забезпечують раціональне використання часу перевірки за рахунок зменшення рутинної складової в діяльності аудиторів.

Окремо виділяють групу технологій комплексної автоматизації аудиту.

Цю групу становить такий перелік систем:

1) системи автоматизації аудиторських вибіркового дослідження, покликані забезпечити надійність та ефективність аудиторського вибіркового статистичного дослідження;

2) системи дослідження файлів та баз даних, призначені для автоматизації процесів пошуку, групування, аналізу та відбору даних із баз даних інформаційних систем клієнта;

3) інформаційні системи комплексної автоматизації аудиторської діяльності, покликані забезпечити розв'язання основних завдань аудиту фінансової звітності та інші види аудиторських перевірок.

Інформаційні системи комплексної автоматизації перевірок становлять певне операційне середовище, що забезпечує комплексне вирішення найбільш трудомістких завдань, що постають перед аудитором на основних етапах аудиту фінансової звітності. Маємо констатувати відсутність на ринку програмних продуктів вітчизняних розробок, здатних автоматизувати процес аудиту. На поточний момент адаптовано до вимог вітчизняних аудиторських компаній і представлено на ринку аудиторського програмного забезпечення України версії таких російських програмних комплексів, як: AuditXP, «Комплекс Аудит», «IT Audit: Аудитор» [2].

Дослідивши питання комп'ютерних технологій аудиту, ми доходимо висновку, що сучасні інформаційні системи мають широке застосування під час проведення аудиторських перевірок. Кожній системі притаманні свої окремі завдання, тому важливі як теоретичні, так і технічні складові цієї роботи. Отже, щоб досягти високого рівня автоматизації аудиторської діяльності в Україні, потрібно враховувати всі особливості інформаційних систем аудиту.

Список використаної літератури

1. Івахненко С. В. Комп'ютерний аудит: контрольні методики і технології: навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 286 с.
2. Терещенко Л. О., Кудрицький Б. В. Комп'ютерний аудит: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2011. 226 с.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ ТА ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Налагодження партнерських стосунків між фіскальними органами і платниками податків залежить від обслуговуючих їх інформаційних систем, що формуються з використанням електронних технологій у податковому контролі, однією з форм якого є електронні перевірки. Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо подальшого впровадження електронного сервісу та здійснення електронних перевірок» з 2013 року запроваджено електронну перевірку, що «передбачає контроль діяльності платника податку з незначним ступенем ризику в електронній формі на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) та електронних документах платника, поданих засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб, а також наявної у контролюючих органах інформації та інших документів» [1]. Однак виклики сучасного інформаційного суспільства зумовлюють необхідність у поглибленні комп'ютерно-інформаційної обробки облікової інформації платників податків для підготовки і використання електронних документів, захисті інформації та розробленні наукових, методичних, програмно-технічних та організаційних засад технологій для вирішення поставлених управлінських завдань.

Посиленню сервісно-партнерської роботи фіскальних органів сприятиме запровадження електронного аудиту, який, на відміну від електронної перевірки, не лише виявлятиме порушення податкового законодавства, але й попередить їх вчинення платниками податків, стимулюватиме легальну діяльність та своєчасну сплату платежів.

Уперше електронний аудит у 2005 році розробила Організація економічного співробітництва та розвитку в Європі (ОЕСР) шляхом запровадження спеціального стандарту електронної звітності – Standard Audit File for Tax (SAF-T), яким передбачався збір даних бухгалтерського обліку платника податків для проведення електронної перевірки завдяки спеціальному програмному забезпеченню. Стандартом визначалося надання податковим органам безперешкодного доступу до відповідних даних у доступному форматі, з метою забезпечення ефективності податкових перевірок і мінімізації будь-яких додаткових запитів.

Стандарт Standard Audit File for Tax використовується багатьма європейськими державами – Австрією, Францією (на добровільній основі),

Люксембургом, Португалією та Сінгапуром. Дискусії про прийняття SAF-T відбулися в Бельгії, Великобританії, Іспанії, Литві, Мальті, Німеччині, Хорватії, Фінляндії, Словаччині та Словенії. Швеція і Нідерланди мають власні стандарти для електронного аудиту, а в Німеччині існує обов'язковий електронний податковий баланс.

Першою запровадила е-аудит Португалія, розпочавши нововведення поетапно: із 2008 року – лише для великих платників податків на добровільній основі, а вже за два роки – обов'язково для всіх суб'єктів господарювання.

Сінгапур заохочує підприємства до прийняття стандартів SAF-T для проведення електронних аудитів фінансових звітів і систем бізнесу. Португалія вимагає, щоб великі компанії використовували SAF-T, і Бразилія перебуває на етапі впровадження стандарту – очікує від бізнесу подання всіх електронних фінансових звітів для перевірки.

Європейська комісія прагне розробити ЄС SAF-T відповідно до того, що вже діє в окремих державах-членах, з метою дотримання платниками податків законодавства та проведення ефективного контролю податковими адміністраціями. Експериментальний проект розробляється в конкретному контексті MOSS для телекомунікацій, радіомовлення і електронних послуг [1].

З 2012 року Азербайджан також почав використовувати е-аудит при перевірках великих платників податків, з упровадженням якого час проведення податкових перевірок скоротився в півтора рази, а ймовірність виявлення фактів ухилення від податків збільшилася до 90–95 відсотків.

Електронний аудит на основі податкового аудиторського файлу відбувається у кілька етапів. Спочатку платник податків формує дані у стандартному форматі електронної фінансової звітності. На другому етапі аудитор завантажує дані із захищеного сервера та розпочинає їх аналіз за допомогою спеціального програмного забезпечення. Після завершення контрольних процедур платник податків отримує протокол аудиту, у якому містяться висновки, зроблені під час електронної податкової перевірки.

Основною відмінністю е-аудиту від вітчизняного є використання цифрових методів аналізу електронної інформації, що міститься в первинних бухгалтерських документах, для перевірки розрахунку податків.

Для запровадження е-аудиту в Україні необхідно розробити вітчизняний податковий аудиторський файл на основі рекомендацій ОЕСР та відповідного стандарту SAF-T, внести зміни до законодавства та створити спеціальне програмне забезпечення.

В основу процесу е-аудиту в Україні потрібно покласти контрольно-аналітичні процедури, спрямовані на встановлення причин та умов появи порушень. Їх застосування дозволить додатково унормовувати параметри

об'єктів контролю, дії фіскальних органів щодо таких об'єктів, а також ідентифікувати суб'єкта порушення. У контексті вдосконалення методів комунікації з платниками податків та необхідності забезпечення гнучкості доступу до інформації та електронних послуг стає прийнятним розробка та впровадження програмного забезпечення е-аудиту, яке передбачатиме перенесення реальних облікових даних платника податку у спеціально створений на базі платформи підприємства програмний продукт з наступним автоматизованим їх аналізом на предмет технічних, логічних та нормативних помилок з дотриманням захисту інформаційних ресурсів, інформаційного поля та комерційної таємниці.

Отже, такі зміни значно прискорять процес фіскальної перевірки, мінімізують людський ресурс на адміністрування податків як з боку фіскальних органів, так і платників податків.

Список використаної літератури

1. Modern VAT/GST audits. URL: www.ey.com

Олійник Олег Ігорович,
економіст з бухгалтерського обліку та
аналізу господарської діяльності
ТОВ «Фінансова Компанія»

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ Е-АУДТУ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України було виявлено ряд важливих питань, пов'язаних із функціонуванням різних форм господарювання та інтеграцією країни зі світовим співтовариством. Це, у свою чергу, потребує кардинальних змін в управлінні економікою, перебудові системи організації, методології контролю за її функціонуванням, від яких буде залежати стратегічний потенціал України, стійкість її економічних та політико-правових структур. Поряд з цими питаннями важливе місце посідає е-аудит. Вітчизняний е-аудит як економіко-правовий і соціальний інститут повинен стати гарантом виходу української економіки на якісно новий рівень, який відповідає світовим стандартам.

Проте комп'ютеризація аудиту на сьогодні залишається складним завданням, адже передбачає не тільки розроблення комп'ютерних контролюючих систем для потреб економіки, а й відповідні законодавчі зміни. Так, дотепер практично відсутні теоретичні рішення в галузі комп'ютеризації контролю як такого, адже це вимагає перегляду основ автоматизації прийомів і способів його здійснення. Одним із головних інструментів аудитора залишаються універсальні табличні редактори, бухгалтерські та аналітичні програми [1, с. 35].

Щодо нормативно-правового забезпечення функціонування інституту електронного аудиту в Україні, то його розвиток і, відповідно, правове регулювання значно відстають від темпів розвитку цієї сфери в зарубіжних країнах (Португалія, Австрія, Люксембург, Польща, Литва, Норвегія, Німеччина, Нідерланди, Швеція, Франція), а саме: відсутнє нормативно закріплене визначення електронного аудиту та не врегульовано порядок його проведення; немає єдиного формату файлу подання даних до фіскальних органів для цілей е-аудиту (податкового аудиторського файлу); не закріплено відповідні права та обов'язки платників податків й контролюючих органів [2, с. 39].

Іншими причинами, які перешкоджають упровадженню комп'ютерних технологій у процес проведення аудиту в Україні, можна визначити такі [1, с. 35]:

- низький рівень розвитку аудиторського ринку, викликаний початковим періодом його становлення;

– специфіка аудиторської діяльності, яка полягає в неможливості повної формалізації процесу аудиту, необхідності у формуванні професійного судження;

– низький рівень комп'ютерної грамотності користувачів;

– висока вартість комп'ютерних програм;

– застосування клієнтом-замовником різного програмного забезпечення;

- виїзний характер роботи аудиторів;
- різна галузева спеціалізація клієнтів аудиторських фірм;
- необхідність у забезпеченні інформаційної безпеки

Отже, усе частіше в усьому світі починають використовувати електронний аудит. Причина такої тенденції зрозуміла: електронні технології значно спрощують обробку інформації за податками та платежами, а також роблять податкові перевірки більш швидкими й ефективними, що, у свою чергу, знижує витрати на адміністрування податків та робить більш ефективною боротьбу зі шахрайством та ухиленням від сплати податків. Це дозволяє стверджувати про перспективність упровадження електронного аудиту і в Україні. Проте специфіка вітчизняної економіки та правової системи унеможливають просте запозичення зарубіжного досвіду впровадження е-аудиту, а вимагають урахування національної практики ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, наявних податкової системи й спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно, вводити електронний аудит в нашої країні потрібно обережно і з огляду на наявні проблеми.

Список використаної літератури

1. Кудирко О. М. Комп'ютеризація аудиту в Україні: актуальні проблеми та реальні перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 9. С. 34–38.

2. Подік І. І., Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Нормативно-правове забезпечення електронного аудиту в Україні: сучасний стан та перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 10. С. 37–41.

Пилипчук Андрій Зіновійович,
студент групи ФМУз–17-1
ННІ фінансів, банківської справи
Університету ДФС України.
Науковий керівник: к.е.н., доцент Першко Л. О.

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Сучасний етап розвитку української економіки характеризується низкою криз, нестабільністю зовнішнього та внутрішнього політичного середовища та іншими явищами, які негативно впливають на якість державного фінансового управління. За таких умов у складі економічних методів державного регулювання основне місце належить інструментарію бюджетного менеджменту, функціонування якого спрямоване на забезпечення макроекономічної збалансованості, досягнення конкретних суспільно значущих результатів під час реалізації покладених на державу завдань і функцій. Одним із таких обов'язкових елементів управління економічними процесами та операціями загалом і бюджетними ресурсами зокрема є державний внутрішній фінансовий контроль (Public Internal Financial Control, PIFC), який водночас є формою реалізації контрольної функції фінансів.

Державний внутрішній фінансовий контроль (далі – ДВФК) являє собою структуровану модель для керівництва національних урядів у створенні сучасного контрольного середовища у власних центрах доходів та витрат. Такий контроль спрямований на надання достатньої впевненості в тому, що операції відповідають законодавству та принципам безпечного управління фінансами, прозорості, ефективності та економічності [1]. Крім того, найсучасніша система внутрішнього контролю є ефективним інструментом запобігання корупції та шахрайству.

Сучасний досвід європейських країн показав, що перебудова систем ДВФК відбувається шляхом посилення децентралізації управління державним сектором і відповідальності (підзвітності) керівників. Разом зі збільшенням свободи дій та фінансової відповідальності останніх значно підвищується відповідальність (управлінська підзвітність) конкретних міністерств, відомств і установ, які мають довести, що вони використали надані їм ресурси таким чином, щоб ефективно виконувати покладені на них функції. Головна ідея реформування контролю у сфері державного управління полягає в переході від прямих інструментів центрального, переважно фінансового, контролю фінансування (фінансової підзвітності) до більш диверсифікованої моделі контролю, орієнтованої на результативність виконання зобов'язань (performance) [1] органами державного сектору та забезпечення належного

функціонування управлінських систем. Відповідно, збалансована система контролю, у якій контроль і підзвітність реалізуються через різноманітні взаємопов'язані механізми (моніторинг поточної діяльності, бухгалтерський облік, звітування, аудит), має передбачати забезпечення проведення в межах звичайного бюджетного циклу регулярних незалежних оцінювань управління державними фінансами та фінансової чесності, ефективності й результативності виконання зобов'язань (performance) як на зовнішньому, так і на внутрішньому рівні [2].

Україна починаючи з 2005 р. перебуває у процесі впровадження системи державного внутрішнього фінансового контролю. Зокрема, Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю в Україні [3], яка була схвалена урядом у 2005 р., стала базисом для побудови системи державного фінансового контролю та основною передумовою для вступу України до Європейського Союзу. Упровадження нових моделей державного фінансового контролю являє собою не тільки основні потреби у вдосконаленні національної системи управління державним фінансами, але також є важливою передумовою для вступу України до Європейського Союзу (далі – ЄС). Понятійну базу ДВФК України було узгоджено із європейськими вимогами, що містяться в *acquis communautaire*, а також базових документах Міжнародної організації вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI). Відповідно до цієї Концепції державний внутрішній фінансовий контроль повинен розглядатися як сукупність трьох складових: внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту та їх гармонізації.

Для досягнення цілей, визначених у частині третій статті 26 Бюджетного кодексу України, забезпечення відповідності процедур і механізму внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів міжнародним стандартам і кращій практиці ЄС та створення цілісної системи державного внутрішнього фінансового контролю у розумінні міжнародної практики мають певний позитивний результат, проте потребують подальшого вдосконалення.

Вітчизняна практика свідчить, що така ситуація склалася через неналежну реалізацію принципів управлінської відповідальності та підзвітності, а керівники різних рівнів не повною мірою усвідомлюють свою відповідальність щодо забезпечення ефективного управління бюджетними коштами на всіх стадіях бюджетного процесу та не розуміють сутності державного внутрішнього фінансового контролю.

Починаючи з 2017 р. Міністерство фінансів України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, визначає основні організаційно-

методичні засади та дає оцінку функціонуванню систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту.

З метою визначення напрямів і механізмів розвитку системи державного фінансового контролю на державному, місцевому та регіональному рівні й посилення інституційної спроможності органів Держаудитслужби у 2018 р. Уряд схвалив Концепцію реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 р. [3]. У загальному вигляді ключовими компонентами фінансового контролю за управлінням державними (місцевими) ресурсами та їх використанням є державний фінансовий контроль, який здійснюють органи Держаудитслужби, уповноважені Кабінетом Міністрів України (урядовий контроль), державний зовнішній фінансовий контроль (аудит), який здійснює Рахункова палата від імені Верховної Ради України (парламентський контроль), та державний внутрішній фінансовий контроль, зокрема внутрішній контроль і внутрішній аудит, який забезпечується відповідно розпорядниками бюджетних коштів та підрозділом внутрішнього аудиту в бюджетній установі.

З цією метою Міністерством фінансів постійно проводиться аналіз стану функціонування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади (ЦОВВ), обласних та Київській міській державних адміністраціях (ОДА). Зокрема, у I півріччі 2018 р. було підготовлено інформацію про стан функціонування державного внутрішнього фінансового контролю.

За результатами аналізу з'ясовано, що, незважаючи на прогрес у реформуванні системи державного внутрішнього фінансового контролю загалом, залишаються недоліки як у запровадженні комплексної системи внутрішнього контролю, так і у здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту в ЦОВВ та ОДА [5].

З урахуванням вимог нормативних документів та розроблених методологічних засад організації внутрішнього контролю окремими органами вживаються заходи з удосконалення систем внутрішнього контролю. Зокрема, в основному формалізовано функціонування такого елементу внутрішнього контролю, як внутрішнє середовище, застосовуються заходи контролю, запроваджується моніторинг та періодичне оцінювання виконання окремих функцій, процесів і операцій, функціонують системи інформаційного обміну.

Водночас у більшості органів на сьогодні не створено комплексної системи внутрішнього контролю, запровадженої керівником, у розумінні статті 26 Бюджетного кодексу та відповідних Методичних рекомендацій (наказ Мінфіну від 14.09.2012 № 995), та/або вона не здійснюється як цілісний

процес. Насамперед це стосується діяльності з управління ризиками, яка запроваджується лише в окремих державних органах.

Узагальнюючи зазначене, доходимо такого висновку, що фінансовий контроль є особливою сферою правового регулювання держави. Водночас наведений вище аналіз дає достатні підстави стверджувати, що в цій сфері існує безліч проблем, пов'язаних як зі слабкою нормативно-правовою базою, що регулює здійснення фінансового контролю в Україні, так і пов'язаних з недоліками організації роботи органів фінансового контролю. У цьому разі за відсутності єдиної системи норм, що регулюють державний контроль фінансів, не буде ефективною діяльність органів, його здійснюють, що негативно позначиться на фінансуванні різних галузей економіки, фінансовому добробуті населення, фінансово-господарській діяльності організацій і розвитку економіки держави загалом.

Список використаної літератури

1. Welcome to the world of PIFC. EUROPEAN COMMISSION. 2006. URL: ec.europa.eu/budget/library/biblio/.../brochure_pifc_en.pdf.
2. Чумакова І. Ю. Удосконалення державного внутрішнього фінансового контролю як невід'ємної складової державного управління. *Фінанси України*. 2013. № 11. С. 109–126.
3. Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2005 № 158-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/158-2005-%25D1%2580>.
4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 310-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-realizaciyi-derzhavnoyi-politiki-u-sferi-reformuvannya-sistemi-derzhavnogo-finansovogo-kontrolyu-do-2020-roku>.
5. Функціонування державного внутрішнього фінансового контролю у I півріччі 2018 року / Міністерство фінансів України. 2018. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/funktsionuvannia-derzhavnoho-vnutrishnoho-finansovoho-kontroliu-u-i-pivrichchi--roku?category=State+internal+financial+control&subcategory=informatsiia-pro-stan-vnutrishnoho-kontroliu-ta-vnutrishnoho-audytu>.

Подік Іванна Іванівна,
к.е.н., старший науковий співробітник,
НДІ фіскальної політики
Університету ДФС України

ПОДАТКОВИЙ АУДИТОРСЬКИЙ ФАЙЛ ЯК ОСНОВА Е-АУДИТУ В УКРАЇНІ

Модернізація суспільства, основана на новітніх інформаційних технологіях, зумовлює перехід до форм контролю, які ґрунтуються на електронних даних платників податків, на кшталт е-аудиту. Зазначена форма аудиту передбачає інспектування бухгалтерських операцій (їх джерел/походження), наданих у цифровому вигляді за допомогою відповідного програмного забезпечення [1, с. 164]. Це реалізується завдяки введенню до процедури перевірки уніфікованого формату подання платниками податків електронних даних до контролюючого органу.

Відповідно, неодмінною умовою впровадження е-аудиту в Україні є розроблення такого формату файлу даних. При цьому доцільно зважати на міжнародний позитивний досвід. Так, на сьогодні найбільш поширеним базисом для здійснення е-аудиту виступає розроблений Комітетом з фіскальних питань Організації економічного співробітництва та розвитку податковий аудиторський файл. Нині його використовують Сінгапур, Португалія, Австрія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Литва та Польща, що дозволяє фіскальним органам зазначених країн отримувати дані, необхідні для ефективного проведення податкової перевірки, виконувати аналітичні процедури в повному обсязі й мінімізувати додаткові запити документів [2, с. 108].

Відтак створення української версії податкового аудиторського файлу (SAF-T UA) передбачає врахування рекомендацій ОЕСР, світової практики впровадження податкових аудиторських файлів та особливостей вітчизняної системи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Тому до структури української версії SAF-T UA, крім стандартних розділів «Заголовок», «Довідники», «Журнал бухгалтерських записів» і «Первинні документи», доцільно внести розділи «Фінансова звітність» та «Податкові різниці» (рис. 1). Наявність зазначених розділів у файлі податкового аудиту дозволить контролюючим органам провести комплексну експертизу фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання на предмет відповідності ведення обліку вимогам національного податкового та бухгалтерського законодавства, здійснити оцінку правильності нарахування й повноти сплати податків, проаналізувати інші аспекти оподаткування [3, с. 39].

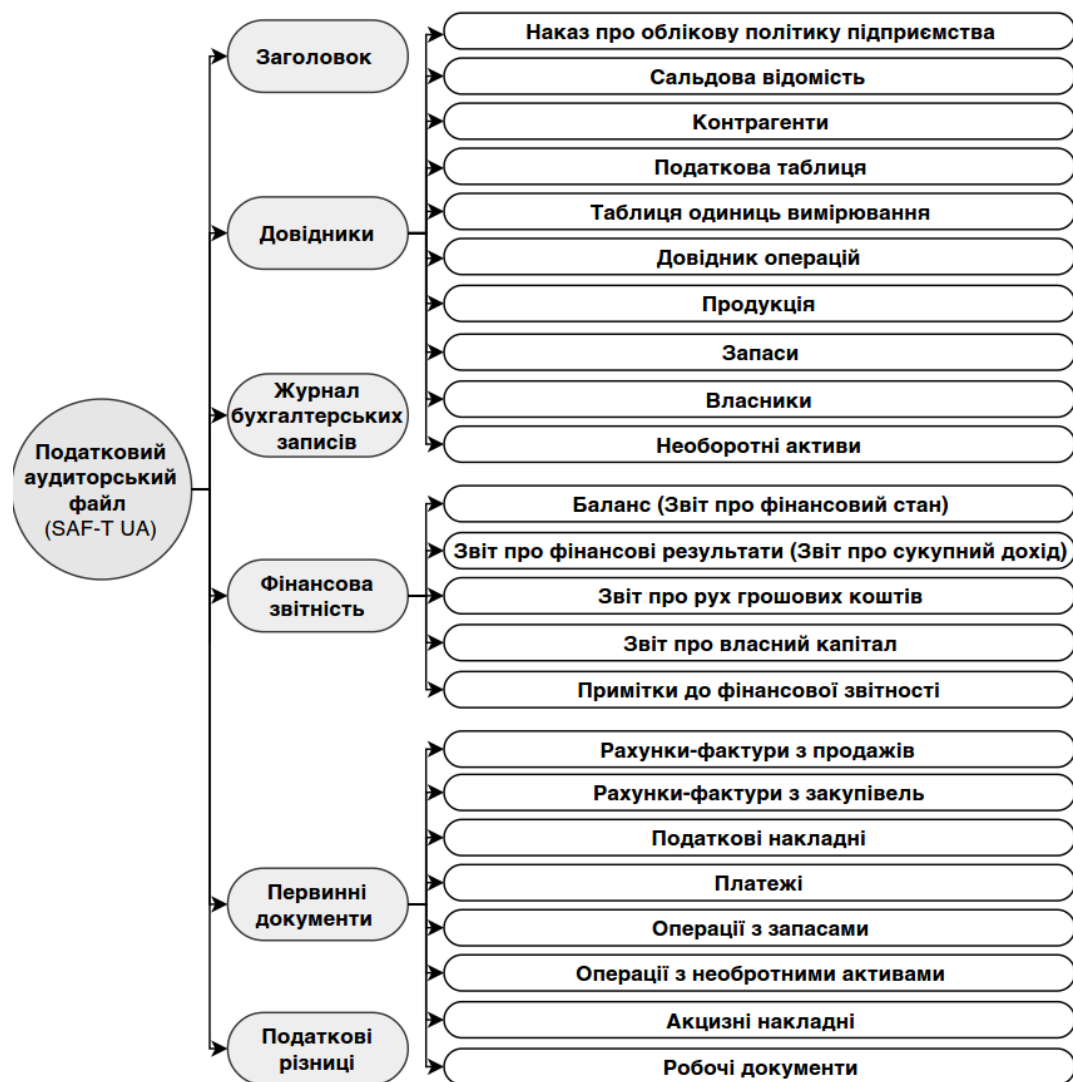

Рис. 1. Блок-схема структури українського податкового аудиторського файлу SAF-T UA*

*Джерело: розроблено автором на основі [3].

Кожен зі структурних елементів податкового аудиторського файлу призначений для відображення експортованих з вихідної системи бухгалтерського обліку точних облікових даних, а також інших відомостей, необхідних для здійснення електронної перевірки із застосуванням спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення. Так, розділ «Заголовок» містить інформацію про платника податків, від імені якого створено податковий аудиторський файл, його контактних осіб, юридичну адресу, реєстраційні дані, а також про версію та розробника програмного забезпечення, що сформувало цей файл. У розділі «Довідники» містяться упорядковані відомості в розрізі підрозділів «Наказ про облікову політику», «Сальдова відомість», «Контрагенти», «Податкова таблиця», «Таблиця одиниць вимірювання», «Довідник операцій», «Продукція», «Запаси», «Власники» та «Необоротні активи». Вичерпну та достовірну інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів суб'єкта господарювання за

звітний період відображає розділ «Фінансова звітність». Структурно до розділу «Фінансова звітність» входять підрозділи «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; «Звіт про рух грошових коштів»; «Звіт про власний капітал» і «Примітки до фінансової звітності» [3, с. 40]. Розділ «Журнал бухгалтерських записів» виступає основним зведеним реєстром бухгалтерського обліку, у якому відображаються дані за звітний період за всіма рахунками бухгалтерського обліку, що застосовує суб'єкт господарювання, та за всіма господарськими операціями, здійсненими протягом звітного періоду, із можливістю перегляду виписки за кожним конкретним рахунком та деталізацією кожної окремої операції. А розділ «Первинні документи» містить первинні документи бухгалтерського обліку щодо здійснених господарських операцій, у розрізі відповідних підрозділів: «Рахунки-фактури продажів», «Рахунки-фактури закупівель», «Платежі», «Операції з запасами», «Операції з необоротними активами», «Податкові накладні», «Акцизні накладні» та «Робочі документи». Останнім розділом української версії податкового аудиторського файлу є «Податкові різниці». Цей розділ призначений для відображення різниць між фінансовим та податковим прибутком (збитком), на які збільшується (зменшується) фінансовий результат до оподаткування.

Таким чином, можна зробити припущення про перспективність запровадження в нашій країні електронного аудиту на основі уніфікованого формату електронних даних платників податків – SAF-T UA. Ця гіпотеза підтверджується наявністю в Україні спеціалізованого програмного забезпечення, здатного в перспективі генерувати податковий аудиторський файл.

Список використаної літератури

1. Подік І. І., Живко М. О., Вольних А. І. Електронний аудит на основі податкового аудиторського файлу: світовий досвід та українські перспективи. *Соціально-правові студії*. 2018. Випуск 1. С. 158–166. URL: http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/sps/SPS_2018_1/24.pdf.
2. Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Щодо особливостей світових тенденцій запровадження та здійснення е-аудиту. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С. 107–110. URL: http://www.pap.in.ua/3_2017/32.pdf
3. Подік І. І., Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Нормативно-правове забезпечення електронного аудиту в Україні: сучасний стан та перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 10. С. 37–41.

Проданик Василь Михайлович,
магістр державного управління,
здобувач Інституту законодавства Верховної Ради
України

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

В епоху інформаційного суспільства ефективність системи державного управління безпосередньо залежить від інформаційних технологій, адже обчислювальна техніка та засоби зв'язку міцно ввійшли в сучасне суспільне життя, і подив викликає вже не їхня наявність, а, швидше за все, відсутність чи недостатньо ефективне використання. Рівень комп'ютеризації українських державних, комерційних структур і громадян хоча поки і нижче, ніж у провідних країн світу, проте, є розуміння проблем та необхідності у скороченні такого розриву. Ситуація з освоєнням інформаційних і комунікаційних технологій органами державного управління сьогодні в центрі уваги українського суспільства. Ефективно вирішувати завдання сучасного суспільства можна лише за допомогою застосування новітніх засобів, сучасних механізмів державного управління та регулювання в національній господарській системі [1].

Метою впровадження електронного урядування є розвиток електронної демократії для досягнення високих стандартів якості електронних адміністративних послуг, відкритості влади для громадян, представників бізнесу та громадських організацій. При цьому йдеться не про інформатизацію наявної моделі державного управління, а про використання можливостей інформаційно-комунікативних технологій для переходу до нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян, до сучасних інструментів та механізмів державного управління, які є найбільш ефективними в умовах епохи інформаційного суспільства.

Експертний аналіз міжнародного досвіду свідчить про те, що запровадження е-уряду залежить від успішності вирішення трьох основних питань, які тісно пов'язані між собою: по-перше, забезпечення громадян та бізнесу різноманітними електронними послугами; по-друге, забезпечення державного апарату ефективними засобами прийняття управлінських рішень та організація електронної взаємодії влади, громадян та бізнесу; по-третє, науково-технічний потенціал має регулярно забезпечувати органи державної влади науковою, повною, своєчасною й достовірною інформацією про розвиток інформаційного суспільства, узгодженою із пріоритетами державної політики й міжнародними стандартами.

В Україні ще у 1998 р. ухвалено Закон України «Про Національну програму інформатизації». Серед основних завдань Програми, зокрема,

забезпечення розвитку державного управління та демократизації суспільства, створення умов для інтеграції України зі світовим інформаційним простором відповідно до сучасних тенденцій інформаційної геополітики. Незважаючи на те, що спроби реалізувати Програму здійснювалися постійно – було ухвалено Постанову Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. № 208 «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд», а також низку законів та підзаконних актів, у 2010 р. відкрито перший Національний центр підтримки електронного урядування, а сьогодні функціонує Державне агентство з питань електронного урядування України, усе-таки ознак системності така діяльність з боку держави поки ще не має [2].

Проведене у 2014 р. Державним агентством з питань електронного урядування України опитування та оцінювання готовності України до електронного урядування виявили ряд проблем, серед яких: низька якість і недостатність електронних послуг, що надаються громадянам і суб'єктам господарювання із застосуванням електронних засобів, необхідність у визначенні загальної структури державних інформаційних ресурсів, які потрібні для виконання завдань управління державою та забезпечення стандартів їх надання і зберігання. За оцінками експертів, не більше 50 % органів державної влади використовують системи автоматизації діловодства, причому значна частина цих систем морально застаріла як щодо використовуваних програмних платформ, так і обсягу й характеру виконуваних функцій. Зокрема, вони не здатні підтримувати електронний документообіг.

Отже, такі напрями наукових досліджень зумовлені практикою державно-управлінської та контрольної діяльності в Україні. Глибокий науковий аналіз та супровід упровадження електронного урядування в Україні, зокрема, дослідження головних складових змісту електронного уряду, науково-теоретичне обґрунтування вдосконалення його функціонування в Україні, сучасного електронного аудиту на основі світового досвіду, є гарантією підвищення ефективності електронного управління як механізму державного управління в епоху інформаційного суспільства [3].

Отже, у центрі наукової уваги перебувають питання особливостей правового забезпечення та функціонування програм із розвитку інформаційного суспільства, інформатизації, електронного урядування та електронного аудиту в Україні, інноваційні механізми взаємодії з громадськістю в системі державного управління, проблема електронного уряду як дієвого механізму взаємодії і форм співпраці держави та громадян в інформаційному суспільстві, а також сучасний стан і шляхи вдосконалення електронного управління в органах місцевої влади. Разом з тим сьогодні функціонування електронного управління, контролю, аудиту як механізму державного управління у системі державного управління і

як способу організації управлінської практики вивчено недостатньо. Ці питання потребують змістовного опрацювання у контексті вдосконалення механізмів державного управління. Особливо актуальним є вирішення проблеми «цифрової нерівності», «цифрового контролю та аудиту» у контексті аналізу державної політики інформатизації та впровадження в діяльність органів державної влади електронного врядування.

Список використаної літератури

1. Питання правового забезпечення модернізації державного управління та місцевого самоврядування в Україні / за ред. Т. В. Мотренка, В. Є. Воротіна. 2017. 197 с. (Серія «Законодавчі аспекти державного управління та місцевого самоврядування». Вип. 1).
2. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь / К. О. Ващенко та ін. Київ, Держкомпідприємство, 2008. 226 с.
3. Воротін В. Є. Модернізація сфери освіти та науки як об'єкта державного управління: конкурентні переваги для України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 6. С. 153–160.

Сторожук Тетяна Миколаївна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку
Університету ДФС України

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ЕЛЕКТРОННОГО КОНТРОЛЮ

На сучасному етапі розвитку економіки суспільства загалом спостерігається впровадження сучасних інформаційних систем і технологій у всі сфери діяльності. Тому питання проведення електронного аудиту та шляхи його впровадження в Україні є актуальними. Цьому сприяє ціла низка факторів, до яких варто віднести такі: прискорену комп'ютеризацію суспільства, яка спостерігається останні десятиліття; нові підходи до організації праці у всіх сферах діяльності; бурхливий розвиток інформаційних систем і технологій, засобів комунікації тощо. «Інформаційні та комунікаційні технології мають відповідати потребам управління, а також сприяти створенню інформаційного поля, здатного бути основою для формування управлінських рішень» [1, с. 416]. В умовах комп'ютеризації відбуваються значні зміни в системі бухгалтерського обліку, технології здійснення облікового процесу, складання звітності і проведення контролю та управління.

Організація і планування контролю за допомогою комп'ютерів охоплює такі основні процедури: вивчення наявного порядку організації системи збору інформації, технічного і програмного комп'ютерного забезпечення та ефективності його використання, дослідження способів обробки інформації, вивчення методів і носіїв інформації, які використовують для зберігання даних та передавання інформації. Одним із найбільш достовірних та надійних інформаційних джерел здійснення електронного контролю є фінансова звітність суб'єктів господарювання. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] фінансова звітність – це звітність, що містить інформацію про фінансове становища та результати діяльності підприємства. Звіт в електронному вигляді (електронний звіт) – електронний документ, що є формою статистичної звітності або фінансової звітності, сформованою за допомогою програмного забезпечення і поданою респондентом згідно з Порядком подання електронної звітності до органів державної статистики [3]. Електронні звіти з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним цифровим підписом респондента (його посадових осіб), сформовані та подані відповідно до Порядку подання електронної звітності до органів державної статистики [3], є оригіналами звітів та мають юридичну силу.

До можливих способів подання електронного звіту до адресата звітності сьогодні можна віднести такі:

- передавання за допомогою електронної пошти;
- гарантоване передавання електронного звіту через посередника;
- використання магнітних носіїв інформації.

Для подання електронного звіту до адресата звітності респонденту необхідно мати таке:

- програмне забезпечення для формування електронних звітів відповідно до уніфікованого формату;
- доступ до Інтернету та можливість відправлення/приймання;
- чинні посилені сертифікати відкритих ключів, сформованих акредитованим центром сертифікації ключів для уповноважених посадових осіб респондента, підписи яких є обов'язковими для державної статистичної та/або фінансової звітності на папері;
- надійний засіб електронного цифрового підпису.

Можливість та необхідність у використанні фінансової звітності як надійного джерела електронного контролю визначається та підтверджується таким:

- 1) фіксованою формою та переліком показників, які затверджені законодавчо на загальнодержавному рівні;
- 2) регламентованим (раз на квартал, після закінчення року тощо) терміном подання звітності;
- 3) порівняно невелика та затверджена нормативно кількість показників, які подані у затвердженому нормативно порядку, та кодами;
- 4) національні форми звітності, які мають однаковий формат та форму, затверджену нормативно;
- 5) технологія надання електронної звітності електронною поштою, що доступно, дешево, просто та зрозуміло.

Достовірність звітності, тобто відсутність помилок, що виникли при передаванні, підробок і перекручень при використанні електронної пошти підтверджує електронний цифровий підпис. Пересвідчитися у тому, що електронний цифровий підпис, яким підписаний документ, належить саме відповідній особі, можна за допомогою центру сертифікації, який видав цей підпис. Підтвердити те, що адресат отримав листа електронної пошти, а також те, що він його прочитав, можна, встановивши спеціальні атрибути «Підтвердження доставки» та «Підтвердження прочитання» у самому листі.

До факторів, що гальмують упровадження електронного контролю, можна віднести перешкоди до запровадження електронного звітування в Україні. С. В. Івахненко [4] виділяє нормативні, ринкові та технічні. Головною технічною перешкодою на шляху впровадження електронного подання звітності підприємствами є недостатня кількість користувачів Інтернету,

викликана значною вартістю послуг, їх поганою якістю, а також недостатнім освітнім рівнем населення в галузі інформаційних технологій. Для впровадження електронного звітування в Україні автор пропонує узгодити національні стандарти електронної звітності з міжнародними та вжити суттєвих заходів для розвитку інфраструктури надання послуг Інтернету з метою зниження ціни на послуги, підвищення їх якості та збільшення кількості підприємств, які використовують їх у господарській діяльності. На сьогодні в Україні існує неузгодженість українських форматів електронної звітності зі світовими і порівняно незначне використання Інтернету в бізнесі.

Під час здійснення аудиторського комп'ютерного контролю часто виникає необхідність у застосуванні прийомів спеціального програмного забезпечення і комп'ютерної техніки. Основними причинами цього є відсутність вхідних паперових документів; виконання деяких операцій комп'ютером без формування документальної копії або розшифрування; недостатня надійність систем комп'ютерного захисту; відсутність стандартних засобів отримання контрольної інформації для візуального вивчення; неможливість доступу до даних, які зберігаються у файлах і можуть бути прочитані тільки за допомогою комп'ютера.

Для успішного впровадження електронного контролю та звітування в Україні у цьому процесі повинні брати участь інші зацікавлені сторони: держава, розробники програмного забезпечення, контролюючі органи, аудитори та суб'єкти господарської діяльності.

Список використаної літератури

1. Бухгалтерський облік і контроль державного сектору в умовах модернізації управління державними фінансами: у 2 т. / за ред. Л. Г. Ловінської. Київ: ДННУ «Акад. фін. управління», 2003. 566 с.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України (редакція від 05.10.2017). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.

3. Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики (редакція від 09.06.2017). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0408-11>.

4. Івахненко С. В. Електронні технології звітування як передумова аналізу та контролю фінансової звітності. *Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал*. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/elektronni-tehnologii-zvituvannya-yak-peredumova-analizu-ta-kontrolyu-finansovoi-zvitnosti.html>

Талько Ірина Юрївна,
здобувач вищої освіти факультету економіки та
бізнесу Київського національного університету
технологій та дизайну
Науковий керівник: Костинець В. В., к.е.н.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах функціонування туристичного бізнесу виникла гостра необхідність у реорганізації аудиту у сфері туристичної діяльності, що має підвищити рівень надання послуг на рівні міжнародних стандартів.

Основою виникнення інформаційного забезпечення аудиту стає те, що туристична сфера діяльності є провідним напрямом розвитку України в економічній та соціальній галузі. Зростання конкурентоспроможності серед представників туризму передбачає прийняття ефективних як управлінських, так і економічних рішень, що ґрунтуються на результатах аудиторського контролю. Інформаційне забезпечення аудиту туристичної діяльності формується, насамперед, у системі бухгалтерського обліку. Якісне забезпечення аудиту є одним з головних завдань для прийняття результативних управлінських постанов у туристичних компаніях. У сучасному діловому осередку туристичні мережі мають змогу стабільно та продуктивно існувати лише за умови побудови точного аудиторського обліку кожного з її учасників для уникнення банкрутства, яке нині все частіше зустрічається в туристичному середовищі.

Облік діяльності підприємств туристичної сфери має низку особливостей, пов'язаних із технологією формування та надання туристичних послуг, структурою туристичного продукту, організаційною формою туристичної діяльності, вимогами законодавства щодо організації та оподаткування.

Інформаційне забезпечення – це система одержання, оцінювання, зберігання та переробки даних, створена з метою вироблення управлінських рішень [1, с. 134]. Поняття «аудит» у науковій літературі за останні роки все частіше зводиться до абстрактного тлумачення як процесу. Сам процес зарубіжні та вітчизняні автори розуміють як зменшення до прийнятного рівня інформаційного ризику для користувачів фінансової звітності. Деякі з них уточнюють, що це процес збирання і накопичення даних про господарські явища і фактори [2, с. 23].

За формування інформаційного забезпечення аудиту туристичної діяльності відповідає бухгалтерія, яка надає всю необхідну інформацію про стан суб'єктів обліку діяльності цих установ. Завдяки якості аудиту туристичні ланки зможуть ухвалювати результативні управлінські рішення. Якість інформаційного забезпечення безпосередньо залежить від етапів проведення

бухгалтерського обліку. Вітчизняні науковці перелічують низку таких етапів: хронологічне й постійне в часі та систематичне за об'єктами обліку спостереження; вимірювання об'єктів обліку – господарських засобів та капіталів, господарських процесів та їх результатів – через єдиний грошовий вимірник; реєстрація та класифікація даних про зміни об'єктів обліку з метою їх систематизації за видами; узагальнення інформації з метою складання звітності [3, с. 198]. Звідси виникає пряма залежність якості інформаційного забезпечення аудиту та етапів проведення бухгалтерського обліку, оскільки правильні рішення та подальший розвиток туристичної діяльності формуються за допомогою методів бухгалтерського обліку. Необхідно зазначити, що аудит виконує багато функцій, проте, на нашу думку, однією з найголовніших є інформаційна. Адже саме інформаційне забезпечення є головним джерелом постачання наявної та фактичної інформації різним суб'єктам управління.

Варто підкреслити роль аудиторської та облікової інформації у формуванні поняття аудиту та інформаційного забезпечення. Суттєвість, консерватизм, повнота та порівнюваність і постійність – це, на нашу думку, ті вимоги облікової інформації, на які необхідно звертати особливу увагу під час роботи інформаційного забезпечення будь-яких підприємств, у тому числі туристичних. Якісне інформаційне забезпечення аудиту туристичної діяльності сприятиме створенню постійного контролю, який буде забезпечувати прийняття ефективних управлінських рішень серед всіх ланок приватно-державного партнерства в умовах конкурентного середовища.

Підводячи підсумки, зауважимо, що зростання туристичного потоку у світі та швидкий розвиток туристичного бізнесу особливо піднімає питання аудиту та його інформаційного забезпечення. Особливість туристичного бізнесу проявляється у наявності різних факторів ризику, які безпосередньо пов'язані з аудитом. Спираючись на це, однією з найважливіших умов правильного та продуктивного функціонування туристичної діяльності є інформаційне забезпечення аудиту, яке має задовольнити фундаментальну потребу – потребу в безпеці та ефективності.

Список використаної літератури

1. Білуха М. Т. Курс аудиту: підручник. Київ: Вища школа; Знання; КОО, 2009. 574 с.
2. Гончарук А. Я., Рудницький В.С. Аудит. Київ: Знання, 2007. 312 с.
3. Ждан В. І., Хаустова Є. Б., Колос І. В., Бондаренко О. С. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.

Шинкарьов Андрій Миколайович,
магістр державного управління,
аспірант Національної академії державного
управління при Президентіві України

СУЧАСНИЙ СТАН ЕЛЕКТРОННОГО УПРАВЛІННЯ, КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ Й ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

В умовах інформаційної революції, яка відбулася у світі наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, однією з ключових особливостей світового соціально-економічного прогресу є зростання ролі інформації в суспільних відносинах, зокрема у сфері управління та контролю діяльності суб'єктів господарювання.

Постійне вдосконалення техніко-технологічних засобів збирання, зберігання, використання і поширення інформації та максимально широке їх упровадження привели до стрімкого розвитку окремого виду відносин – інформаційних відносини в суспільстві. За останні кілька десятиліть ми спостерігаємо, як різні концепції розвитку суспільства та держави є предметом наукових пошуків і стратегічними напрямками розвитку українського суспільства.

Розвиток інформаційних послуг, контролю та аудиту стає новим видом як інформаційних, так і економічних відносин, а нові структурні елементи інформаційної сфери набувають стрімкого розвитку та комерціалізуються за рахунок сучасних інформаційних технологій. Виробництво та тиражування інформації стає визначальним елементом економічного успіху і розвитку будь-якої соціальної системи.

Відзначимо, що інформаційне суспільство – це громадянське суспільство з розвиненим інформаційним виробництвом і високим рівнем інформаційно-правової системи управління та контролю, у якому ефективність діяльності людей забезпечується розмаїттям послуг, що ґрунтуються на інтелектуальних інформаційних технологіях та технологіях зв'язку, зокрема аудиту господарської діяльності. Загалом інформаційне суспільство – це суспільство, у якому вирішальну роль відіграє придбання, опрацювання, зберігання, передавання, поширення, використання інформації та знань, зокрема за допомогою інтерактивної взаємодії і технічних можливостей, що постійно вдосконалюються. Інформаційне суспільство має власну концепцію розвитку, що висуває на перший план нову галузь – інформаційну індустрію, пов'язану з виробником інформаційних технологій, методів та технологій виробництва знань, форм контролю та аудиту, найважливішими складовими яких стають усі види інформаційних технологій особливо телекомунікації у період глобалізації [1]. У зв'язку з цим, пропонується розглядати інформаційне суспільство як

передумову формування суспільства знань. В основі суспільства знань лежить можливість знаходити, виробляти, обробляти, перетворювати, поширювати та використовувати інформацію з метою отримання й застосування необхідних для людського розвитку знань. Це суспільство спирається на концепцію суспільства, яке сприяє розширенню прав і можливостей, що охоплює поняття «численність», «інтеграція», «солідарність» та «участь». Як підкреслюється у відповідній доповіді ЮНЕСКО, поняття «суспільство знань» ширше та ефективніше сприяє розширенню прав і можливостей, ніж поняття «технології» та «доступ до зв'язку», що доволі часто перебуває у центрі дискусії з питань інформаційного суспільства. Створення суспільств знань відкриває шлях до гуманізації процесу глобалізації. Суспільство знань – це суспільство, джерелом розвитку якого є власне різноманіття й власні здібності. До основних ознак інформаційного суспільства можна віднести такі: кожний член суспільства має можливість своєчасно та оперативно отримувати за допомогою глобальних інформаційних мереж повну та достовірну інформацію будь-якого виду та призначення, з будь-якої держави при перебуванні практично у будь-якій частині географічного простору; реалізується можливість оперативної, майже миттєвої комунікації не лише кожного члена суспільства, а й певних груп населення з державними та суспільними структурами, незалежно від місця проживання; трансформується діяльність ЗМІ за формою створення та поширення інформації, розвивається та інтегрується з інформаційними мережами цифрового телебачення. Формується нове середовище – мультимедіа, у якому поширюється також інформація із традиційних ЗМІ; зникають географічні та геополітичні кордони держав у межах інформаційних мереж, відбувається «зіткнення» та «ламання» законодавства країн [2].

За таких умов перед Україною як суверенною державою та суб'єктом міжнародного права постає низка новітніх завдань, що потребують всебічного наукового опрацювання. До основних із них експерти відносять комплекс теоретичних і прикладних проблем становлення та розвитку інформаційних відносин, інформаційної діяльності, соціальних комунікацій та інформаційного права, інформатики та інформатизації, контролю та аудиту, міжнародних і державно-правових проблем інтеграції зі світовим інформаційним простором, забезпечення інформаційної безпеки та інформаційного суверенітету України.

Сучасний світ наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття зазнав радикальних політичних, економічних, соціальних, духовних, технологічних, екологічних змін. Людство зіткнулося з цілою низкою не бачених раніше глобальних проблем, зокрема таких, як проблеми виживання, системної трансформації і розвитку. Особливий характер новітніх глобальних трансформаційних процесів зумовлює потребу у їх глибокому осмисленні з

метою подальшої оптимізації суспільного розвитку. Без розуміння глобальних проблем не можна кваліфіковано підійти до формування національних цілей і стратегій та сподіватися на безпечний розвиток у майбутньому. У цьому контексті, як сказав Б. Патон, заслуговують на підтримку слова Михайла Драгоманова, який у далекому ХІХ столітті писав, що «уся практична мудрість людська може бути в тому, щоби вбачити напрямок руху світового, його міру, закон і послужитись тим рухом».

Сьогодні, на початку ХХІ століття, ці слова залишаються актуальними для України, перед якою після здобуття незалежності постала важлива і складна проблема інтеграції з сучасним світом. Як і решта держав, Україна не може вирішити власні проблеми без урахування впливу глобальних факторів, викликів і загроз.

Список використаної літератури

1. Воротін В. Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій. Київ. Вид-во УАДУ. 2002. 392 с.

2. Міністри та державні секретарі: питання взаємодії (матеріали науково-експертного обговорення) / заг. ред. Т. В. Мотренка, В. Є. Воротіна. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. 46 с. (Серія «Законодавчі аспекти державного управління та місцевого самоврядування». Вип. 2).

Шкуренко Наталія Григорівна,
науковий співробітник
НДІ фіскальної політики
Університету ДФС України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДПРАЦЮВАННЯ РИЗИКІВ У КОНТРОЛЬНО-ПЕРЕВІРОЧНІЙ РОБОТІ

Удосконалення контрольно-перевірочних заходів діяльності суб'єктів господарювання фіскальними органами залишається актуальним, зокрема щодо розширення електронних камеральних перевірок та скорочення документальних перевірок. Тому з метою проведення ефективного аудиту платника фіскальними органами посилюються заходи щодо впровадження та розробки методології е-аудиту.

Завданням контрольно-перевірочної роботи є встановлення порушень податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи Державної фіскальної служби України. У свою чергу, залежно від сфери господарювання платника податків визначаються ризикові операції, спрямовані на зменшення податкових зобов'язань такого суб'єкта господарювання. У цьому разі з метою посилення якості організації та планування заходів щодо проведення аудиту суб'єктів господарювання органами ДФС доцільним вбачається впровадження у діяльність фіскальних органів функціонального документа, який би містив опис ризиків з прив'язкою до суб'єкта господарювання, у діяльності якого існує ймовірність ризикових операцій.

Упровадження е-аудиту в діяльність органів ДФС України підвищить ефективність та створить передумови до скорочення строків проведення перевірки фінансово-господарської діяльності платника. Необхідно підкреслити, що здійснення е-аудиту є багатоаспектним процесом та здійснюється за рахунок передових інформаційних технологій [1].

Ураховуючи наведене, пріоритетним напрямом при розробленні та впровадженні методології е-аудиту має стати створення платформи для фіксації виявлених ризиків, яка відображатиме ступінь/рівень податкового ризику відповідно до критеріїв відбору, індикатори податкового ризику, джерела інформації та період, відповідно до яких виявлено ризики та іншу необхідну інформацію щодо відпрацювання відповідного ризику (ризикової операції) під час здійснення всіх етапів контролю.

Зазначена пропозиція дасть змогу підрозділам фіскальних органів, які згідно з функціональними обов'язками здійснюють перевірку платника податків, орієнтуватися у процесі відпрацювання ризиків.

Крім того, передумовою для вдосконалення процесу проведення аудиту та відпрацювання податкових ризиків за рахунок впровадження зазначеної вище платформи для фіксації виявлених ризиків має стати узагальнення напрацьованої та відображеної інформаційної бази щодо ризику в розрізі суб'єкта господарювання у новоствореному автоматизованому робочому місці. Тобто всі виявлені ризикові операції платника податків будуть відображатися у АРМі при відборі його до плану-графіка та при здійсненні доперевірочного аналізу діяльності платника з метою їх підтвердження, відпрацювання, моніторингу та врахування у процесі контрольно-перевірочної роботи.

Порядок формування відповідної платформи має характеризуватися структурованим підходом до опису головних відомостей, які відображатимуть сутність виявленого ризику із зазначенням схем мінімізації або ухилення від сплати податків, оцінки та визначення заходів щодо його відпрацювання.

Головні характеристики податкового ризику мають формуватися за рахунок аналізу фінансово-господарської діяльності платника податків, а саме шляхом зіставлення певних показників фінансової та податкової звітності суб'єкта господарювання, що дасть можливість виявити застосування типових схем мінімізації або ухилення від сплати податків. Таким чином, здійснюватиметься оцінювання показників фінансової звітності та показників податкових декларацій (розрахунків, звітів), а також встановлюватиметься взаємозв'язок між показниками фінансової звітності та декларацій суб'єктів господарювання на наявність статей з ознаками ризиковості, що створить передумови до виявлення імовірних схем/способів мінімізації або ухилення від сплати податків застосування платником.

Таким чином, зазначена платформа повинна створюватися на підставі узагальнених результатів проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності платника та містити систематизований виклад виявлених фактів порушень норм податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи ДФС, а також із зазначенням усіх суттєвих обставин фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, які стосуються застосування схем мінімізації або ухилення від сплати податків у його діяльності. Отже, розроблення та впровадження окресленої платформи повинно стати складовою стратегічного планування е-аудиту ризикових суб'єктів господарювання.

Список використаної літератури

1. Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Щодо особливостей світових тенденцій запровадження та здійснення е-аудиту. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С. 107. URL: http://www.pap.in.ua/3_2017/32.pdf.

Штулер Ірина Юріївна,
д.е.н., професор
проректор з наукової роботи
ВНЗ «Національна академія управління»

ВЕКТОРИ ГОМЕОСТАЗИСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ: АКЦЕНТИ ПОЛІТИКИ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Політика державного управління економічною системою неможлива без базування на даних, отриманих від попередньої аудиторської перевірки. Розробляючи акценти державної політики, спрямованої на досягнення гомеостазису економічної системи, вкрай важливо використовувати інформацію, отриману внаслідок систематичного моніторингу та оцінювання діяльності всіх її органів та установ. Загальним принципом є те, що добре сформовані та систематизовані аудиторські висновки є ключовими показниками контролю за результатами проведеної державної політики та управління.

За останнє десятиліття форма аудиторських записів змінилася, ми перейшли від заповнювання журналів вручну до автоматизованих електронних. Ця трансформація дозволила всю наявну історичну інформацію зробити більш точною та відкритою. Електронні аудиторські записи легко та швидко відстежуються. Адже чим швидше відбувається зміна чи доповнення до інформації, поміченої «з червоним маркером», тим кращою є реакція на пом'якшення негативних впливів, таких як кібер-загрози, порушення безпеки, пошкодження даних або неправильне використання інформації. Відповідно, важливість відстеження цієї інформації є беззаперечною, оскільки дає змогу визначити способи найкращого управління даними.

Електронні записи, які хронологічно каталогізують події чи процедури для надання документації та історії підтримки, використовуються для перевірки автентичності безпеки та оперативних дій або пом'якшення викликів. Усі сфери та галузі застосовують різні версії електронного аудиту, щоб забезпечити історичний реєстр прогресу на основі послідовності подій. Ці записи є доказом відповідності та операційної цілісності. Аудиторські маршрути також можуть визначати сфери невідповідності шляхом надання інформації для аудиторських досліджень. Незалежно від того, яка операція виконана зберігається реєстр транзакцій щодо того, які комунікаційні операції були здійснені, перевірка підтверджує дії та результати.

Електронний аудит забезпечує основну інформацію для відстеження через усю послідовність подій щодо їх походження, як правило, це оригінальне створення запису. Така послідовність подій може охоплювати користувача,

доступ до даних, спроби входу, дії адміністратора або автоматизовані дії системи.

Хоча аудиторські записи є загальноприйнятою практикою та автоматизовані в більшості технологічних рішень, існують проблеми при підтримці або управлінні аудиторською перевіркою, включаючи місцезнаходження, яке використовується для зберігання, розміру та доступу. Журнали можуть бути громіздкими для навігації, оскільки вони збільшуються в розмірах, що може спричинити виникнення витрат на зберігання. Доступ може бути надто широким, що може поставити під загрозу цілісність даних. Іноді в обмеженнях додатків виникають додаткові проблеми. Нарешті, може мати місце розбіжність щодо того, як довго зберігати записи.

Баланс між захистом електронної системи та експлуатаційними характеристиками повинен підтримуватися на відповідних рівнях державного управління.

Визначення «звичайних» операцій може допомогти спростити процедури перевірки, виділивши лише ті незвичайні події, які можуть завдати шкоди. Таким чином, можна скоротити час, який витрачається на реконструкцію подій, написання звітів тощо. Однак журнали аудиту надають необхідну інформацію при роботі з цілісністю, безпекою та доступом. Порушення або втрата через несанкціоноване використання, хакерство, крадіжку чи корупцію можуть дорого коштувати, адже це пряма шкода прибутку та репутації, витрати, пов'язані з викраденням конфіденційної інформації або підкупом. За умови ефективно побудованої державної політики використання журналу перевірок може виявляти проблемні зони, надавати засоби для пошуку засобів захисту та захистити компанію від проблем, пов'язаних із проблемами комп'ютера та електронних записів.

Необхідність у підтримці електронного аудиту проявляється у відповідності, безпеці та реєстрації операцій у більшості (якщо не в усіх) галузях. Закони, які регулюють використання електронних документів, роблять запис аудиту важливим елементом захисту від порушень, підтримуючи звітність. Будь-яка галузь, яка має положення щодо відстеження цілісності інформації, охоплює державні установи та університети, що підтримують конфіденційну інформацію, та будь-яку компанію, яка використовує електронні записи, що містять конфіденційну інформацію. Кожна галузь, будь то записи відстеження або транзакції, скористається підтримкою точних журналів електронного аудиту.

З цією метою існує значна потреба у фахівцях, а також урядових та освітніх установах щодо підтримки та надання точної та аудиторської інформації.

Список використаної літератури

1. Білецька Г. М., Ковтунович Г. М. Щодо впровадження електронного аудиту: світові та вітчизняні тенденції. Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення: матеріали Міжнародної інтернет-конференції (2 березня 2017 р.). URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/arhiv-konferenciy/arhiv-konferenciy02-03-2017>
2. Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Окремі аспекти проведення е-аудиту: SAF-T та вибір спеціалізованого програмного забезпечення. *Фінансове право*. 2017. № 1 (36). С. 10–15.
3. Подік І. І. SAF-T як інструмент забезпечення податкової безпеки платників податків. *Economics of the Information Society: Current Issues and Prospects for Development*; [Thesis of the International scientific and practical conference] / by М. М. Iermoshenko, О. V. Olshanska, V. V. Kostynets, Z. B. Zhyvko. Kyiv; Budapest; Vienna: International Academy of Information Science, 2018. С. 5–7.